

Ársreikningur 2023

B-deild LSR

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

430269-6669

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra.....	2-10
Áritun óháðs endurskoðanda.....	11-13
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	14
Efnahagsreikningur.....	15
Sjóðstreymi.....	16
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	19
Skýringar.....	18-40
Kennitölur - Fimm ára yfirlit.....	41
Viðauki I - Deildaskipt yfirlit LSR.....	42-45

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Starfsemi sjóðsins

B-deild LSR starfar samkvæmt lögum nr. 1/1997 um LSR, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktum sem settar hafa verið um starfsemi sjóðsins og öðrum reglum sem um lífeyrissjóði gilda. Helstu reglur og stefnur sem stjórn hefur samþykkt má sjá í kafla um stjórnarhætti.

Hlutverk sjóðsins er:

- Að greiða sjóðfélögum lífeyri.
- Að tryggja sjóðfélaga fyrir tekjumissi í kjölfar örorku og stuðla að fjárhagslegu öryggi maka og barna við andlát sjóðfélaga.
- Að taka við iðgjöldum og varðveita upplýsingar um réttindi sjóðfélaga.
- Að ávaxta fjármuni sjóðsins með sem bestum hætti með hliðsjón af fjárfestingarstefnu að teknu tilliti til áhættu.

Eignir og ávöxtun

Hrein eign til greiðslu lífeyris nam 237.175 m.kr. í árslok 2023 samanborið við 246.172 m.kr. árið áður.

Nafnávöxtun ársins 2023 var 9,9% sem samsvarar 1,8% raunávöxtun. Hrein raunávöxtun, þ.e. raunávöxtun þegar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður hefur verið dreginn frá hreinum fjárfestingartekjum var 1,5%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 3,7%, síðustu 10 ára 4,2% og síðustu 20 ár hefur meðaltalið verið 3,4%.

Iðgjaldgreiðslur og fjöldi sjóðfélaga

Á árinu 2023 námu lögbundin iðgjöld 1.064 m.kr. samanborið við 1.233 m.kr. árið áður. Virkir sjóðfélagar, þ.e. sjóðfélagar sem greiða iðgjöld til sjóðsins að meðaltali í hverjum mánuði, voru 843 á árinu 2023 samanborið við 1.035 á árinu 2022. Í árslok 2023 áttu 34.728 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrishækkarnir

Á móti greiðslum til lífeyrisþega fær sjóðurinn greiðslur frá launagreiðendum vegna hlutdeildar þeirra í lífeyrisgreiðslum, svokallaðar lífeyrishækkarnir. Lífeyrishækkarnir á árinu 2023 námu 30.573 m.kr. og hækkuðu um 11,1% milli ára. Hlutfall lífeyrishækkana af lífeyrisgreiðslum ársins var 42,6%.

Lífeyrisgreiðslur og fjöldi lífeyrisþega

Á árinu 2023 námu greiðslur til lífeyrisþega 71.793 m.kr. samanborið við 66.330 m.kr. árið áður. Meðalfjöldi lífeyrisþega var 18.556 á árinu 2023 samanborið við 18.197 á árinu 2022.

Fjárfestingartekjur og skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur voru 22.855 m.kr. á árinu 2023 en voru neikvæðar um 22.145 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins nam 582 m.kr. á árinu 2023 samanborið við 551 m.kr. árið áður. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,24% á árinu 2023 en var 0,20% árið áður. Stöðugildi LSR voru 56,9 á árinu 2023 og hlutdeild B-deildar var 19,6 stöðugildi. Hlutdeild B-deildar í launakostnaði LSR nam 280 m.kr. af heildarfjárhæð launa og 72 m.kr. af launatengdum gjöldum. Sjá nánari upplýsingar í skýringu 7.

Fjárfestingar og sjóðfélagalán

Sala verðbréfa á árinu 2023 nam 18.340 m.kr. umfram verðbréfakaup. Hlutfall gengisbundinna eigna var 41,4% í lok árs.

Lán til sjóðfélaga námu alls 831 m.kr. á árinu 2023 og uppgreiðslur námu 1.316 m.kr. Nettó útlán voru því neikvæð um 485 m.kr. Fjöldi nýrra útlána var 53 á árinu 2023. Í lok ársins voru eftirstöðvar sjóðfélagalána 20.665 m.kr. og fjöldi sjóðfélaga á bak við þau lán var 1.693.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Tryggingafræðileg úttekt

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð miðað við spá um hækkandi lífaldur í framtíðinni. Spáin er reiknuð út frá sértækum líkum fyrir sjóðfélaga A- og B-deildar LSR sem byggðar eru á reynslu árána 2018-2022. Undanfarna áratugi hefur meðalævi Íslendinga lengst þó nokkuð og gera forsendur ráð fyrir að sú þróun muni halda áfram.

Áfallin skuldbinding sjóðsins í árslok 2023 var 1.166,5 ma.kr. og hækkaði um 54,5 ma.kr. á árinu eða 4,9%. Heildarskuldbinding sjóðsins var 1.185,8 ma.kr. og hækkaði um 50,8 ma.kr. á árinu eða 4,5%. Skuldbinding vegna réttinda sem sjóðfélagar eiga eftir að ávinna sér í framtíðinni nemur einungis 1,6% af heildarskuldbindingu sjóðsins í lok árs 2023 þannig að stærstur hluti af skuldbindingum sjóðsins er þegar áunninn. Um 79% af skuldbindingum sjóðsins eru vegna sjóðfélaga sem þegar eru komnir á lífeyri, 13% er vegna sjóðfélaga með geymd réttindi og tæplega 9% er vegna sjóðfélaga sem enn eru að greiða iðgjöld til sjóðsins.

Samkvæmt útreikningi eiga launagreiðendur að standa undir 647,3 ma.kr. af áfallinni skuldbindingu sjóðsins í lok árs 2023 með greiðslu lífeyrishækkana. Skuldbindingar sem sjóðurinn á sjálfur að standa undir eru 519,1 ma.kr. en endurmetin hrein eign sjóðsins var 239,4 ma.kr. Fyrir þeim 279,8 ma.kr. sem upp á vantar til að fjármagna skuldbindingar sjóðsins að fullu á hann kröfu á ríkissjóð vegna bakábyrgðar.

Nánari upplýsingar um tryggingafræðilega stöðu má sjá í sérstöku yfirliti og í skýringu 14.

Innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar

Á árinu 1999 hóf ríkissjóður aukagreiðslur til B-deildar með það að markmiði að gera sjóðnum kleift að standa við skuldbindingar sínar til lengri tíma en annars hefði orðið og til að forðast að sjóðurinn færi í þrot og allar greiðslur til lífeyrisþega færðust yfir á ríkissjóð. Aukagreiðslurnar hafa styrkt fjárhagsstöðu B-deildar verulega og ef ríkissjóður hefði ekki gripið til þeirra hefði B-deildin klárað sínar eignir á árinu 2015.

Á árinu 2023 greiddi ríkissjóður 8 ma.kr. inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Aðrar innborganir ríkissjóðs inn á skuldbindingar voru í formi viðbótariðgjalda og námu þær 462 m.kr. á árinu 2023.

Ef engar frekari greiðslur berast eftir árslok 2023 þarf ríkissjóður, skv. niðurstöðum tryggingafræðilegrar úttektar, að öllu óbreyttu að standa að fullu undir greiðslu lífeyris úr B-deild frá og með árinu 2030.

Til þess að tryggja að B-deild geti staðið við skuldbindingar sínar á hverjum tíma með eignum sínum þyrftu árlegar aukagreiðslur frá ríkissjóði að vera að meðaltali 15,9 ma.kr. á ári næstu 20 árin miðað við verðlag í árslok 2023. Samkvæmt fjárlögum er áformað að greiða 8 ma.kr. til B-deildar á árinu 2024.

Stjórnarhættir

LSR leggur áherslu á góða stjórnarhætti. Í stefnuýfirlýsingu sjóðsins segir: LSR tileinkar sér ábyrga starfshætti, með vonduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður LSR traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Stjórn sjóðsins er skipuð átta einstaklingum. Fjármála- og efnahagsráðherra skipar fjóra stjórnarmenn, stjórn BSRB skipar tvo, stjórn BHM einn og stjórn KÍ einn. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins.

Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi hans. Meðal verkefna stjórnar er að setja áhættustefnu, ákveða hvernig innri endurskoðun skuli háttáð og móta innra eftirlit. Jafnframt skal stjórnin móta fjárfestingarstefnu lífeyrissjóðsins, setja reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinnslu og ráðstöfun eigna sjóðsins. Einnig skal stjórnin setja verklagsreglur um verðbréfavíðskipti sjóðsins, stjórnar og starfsmanna.

Stjórn sjóðsins hefur samþykkt stjórnarháttayfirlýsingu og er henni ætlað að styðja við góða og ábyrga stjórnarhætti. Með góðum stjórnarháttum í starfsemi LSR er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almenn viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórn sjóðsins hefur jafnframt sett sér starfsreglur. Í starfsreglunum er fjallað um starfsemi, skipan og verksvið stjórnar og framkvæmdastjóra. Í starfsreglunum er m.a. litið til samþykktar sjóðsins og laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sérstaklega er litið til þeirra ákvæða er lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða og hæfi. Stjórnarháttayfirlýsingin og starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins ásamt fleiri reglum sem sjóðurinn hefur sett sér.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn sjóðsins ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og setur honum erindisbréf. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í störfum sínum eftir þeirri stefnu og fyrirmælum sem stjórn hefur gefið. Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn.

Endurskoðunarnefnd, starfsnefnd og starfskjaranefnd eru undirnefndir stjórnar. Stjórn sjóðsins skipar þrjá einstaklinga í endurskoðunarnefnd, tvo úr stjórn sjóðsins og utanaðkomandi aðila sem formann. Nefndin er skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat í því skyni að auka trúverðuleika í starfsemi sjóðsins. Stjórn sjóðsins skipar einnig starfsnefnd sbr. 7. gr. samþykkt LSR. Starfsnefnd er skipuð sjö mönnum. Tveir eru tilnefndir af fulltrúum fjármálaráðherra í stjórn LSR, einn tilnefndur af fulltrúum BSRB í stjórn LSR, einn tilnefndur af fulltrúa BHM, einn af fulltrúa KÍ og einn af stjórn Félags Íslenskra hjúkrunarfræðinga. Framkvæmdastjóri sjóðsins á einnig sæti í nefndinni. Starfsnefnd fjallar um álitamál sem upp kom viðmiðunarlaun fyrir lífeyri. Starfsnefnd skal að jafnaði skipuð á fyrsta fundi stjórnar í upphafi nýs skipunartíma stjórnar. Stjórnin skipar einnig tveggja manna starfskjaranefnd. Hlutverk nefndarinnar er m.a. að leggja fram tillögu um laun stjórnar, yfirfara starfskjarastefnu og gera breytingatillögu ef þarf.

Hér fyrir neðan og á næstu síðu er að finna yfirlit yfir löggjöf, stjórnvaldsreglur, leiðbeinandi tilmæli Fjármálaeftirlis Seðlabanka Íslands (FME) ásamt reglum og stefnum sem LSR hefur sett sér. Listinn er til upplýsinga og er ekki tæmandi. Yfirlit yfir lög, reglugerðir og aðrar reglur opinberra aðila sem gilda um starfsemi lífeyrissjóða er m.a. að finna á vef FME.

Lög frá Alþingi:

- Lög nr. 1/1997 um LSR.
- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Reglugerðir:

- Reglugerð nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Reglugerð nr. 698/1998 um ráðstöfun iðgjalds til lífeyrissparnaðar og viðbótartryggingarverndar.
- Reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar, með síðari breytingum.
- Reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða.

Reglur og leiðbeinandi tilmæli FME:

- Reglur nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 180/2013 um framkvæmd hæfismats framkvæmdastjóra og stjórnarmanna lífeyrissjóða.
- Reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 3/2010 um hæfi lykilstarfsmanna.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 6/2014 um útvistun hjá eftirlitsskyldum aðilum.
- Leiðbeinandi tilmæli nr. 1/2019 vegna áhættu við rekstur upplýsingakerfa eftirlitsskyldra aðila.

Stefnur sem LSR hefur sett sér:

- Áhættustefna.
- Fjárfestingarstefna.
- Eigendastefna (áður hluthafastefna).
- Starfskjarastefna.
- Sjálfbærnistefna.
- Stefna um ábyrgar fjárfestingar.
- Upplýsingaöryggisstefna.
- Útvistunarstefna.
- Gæðastefna.
- Jafnlaunastefna og jafnréttisáætlun.
- Persónuverndarstefna.
- Skjala- og upplýsingastefna.
- Mannauðsstefna.
- Þjónustustefna.
- Fræðslustefna.
- Stefna gegn einelti og áreitni.
- Stefna um vinnuvernd.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Reglur í starfsemi LSR:

- Samþykktir sjóðsins.
- Reglur um hlutverk við ávöxtun eigna sjóðsins.
- Reglur um lán Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins.
- Reglur um upplýsingagjöf til stjórnar um rekstur.
- Siða- og samskiptareglur.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar.
- Starfsreglur stjórnar.
- Stjórnarháttayfirlýsing.
- Verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna.
- Stefna LSR og reglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Reglur um framkvæmd eigendastefnu.
- Reglur um símenntun.
- Reglur vernd uppljóstrara.

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring sjóðsins byggir á framangreindri reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Markmið áhættustýringar er að auka öryggi í starfsemi sjóðsins með því að greina, fylgjast með og takmarka áhættu í rekstri hans. Áhættan nær bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum. Nánari umfjöllun um helstu áhættuþætti sem hafa verið skilgreindir í starfsemi sjóðsins, áhættustýringu og áhættustefnu má sjá í skýringu 18.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla skyldur sínar gagnvart sjóðnum. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Eitt af verkefnum stjórnar er að móta innra eftirlit fyrir starfsemi sjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og er til staðar virkt eftirlit til að draga úr áhættu í starfsemi sjóðsins.

Ófjárhagslegar upplýsingar

LSR telst eining tengd almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006. Meginhlutverk lífeyrissjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri. Um lífeyrissjóðinn, uppbyggingu og hlutverk gilda sérstök lög, lög nr. 1/1997, en auk framangreindra sérlaga um lífeyrissjóðinn gilda almenn lög um lífeyrissjóði nr. 129/1997. Fremst í skýrslunni undir starfsemi sjóðsins er að finna nánari lýsingu á viðskiptalíkani sjóðsins, þ.e. starfsemi hans, grundvelli og hlutverki.

Sjálfbærnistefna

Á árinu 2023 gaf sjóðurinn út sjálfbærnistefnu sem fylgdi eftir fyrri stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar. Tilgangur sjálfbærnistefnu LSR er að lýsa megináherslum sjóðsins varðandi sjálfbærni og hvernig sjóðurinn tileinkar sér þær áherslur í starfsemi sinni. LSR horfir m.a. til heimsmarkmiða Sameinuðu þjóðanna í tengslum við áherslur sínar á sjálfbærni, en sjóðurinn hefur ákveðið að styðja sérstaklega við markmið um jafnrétti kynjanna, sjálfbæra orku og nýsköpun og uppbyggingu. Sjálfbærnistefnan tekur bæði til innri starfsemi sjóðsins og sjálfbærni í fjárfestingum.

Til að ná markmiðum sínum á sviði sjálfbærni horfir sjóðurinn til umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttá (UFS) í innri starfsemi og við fjárfestingar. Umhverfislegir þættir snúa að því hvernig fyrirtæki gættir að umhverfislegum áhrifum starfsemi sinnar. Félagslegir þættir snúa að því hvernig fyrirtæki kemur fram við starfsfólk sitt, birgja, viðskiptavini og samfélagið sem það starfar í. Stjórnarhættir snúa t.d. að stjórnnum fyrirtækja, starfskjörum, innra eftirliti og réttindum hluthafa.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

UFS-þættir í innri starfsemi sjóðsins

Sjóðurinn tekur með margvíslegum hætti á UFS-þáttum í innri starfsemi sinni með það að markmiði að vera til fyrirmyndar með hliðsjón af alþjóðlegum og viðurkenndum viðmiðum. Hér er samantekt yfir helstu aðgerðir og vinnulag sjóðsins til að stuðla að því.

Umhverfislegir þættir

LSR leitast við að leggja sitt af mörkum til að draga úr vistspori sínu með markvissum aðgerðum. Sjóðurinn vill vera til fyrirmyndar þegar kemur að umhverfismálum í rekstri og hafa þannig áhrif á nærumhverfið sitt og samfélagið í heild. Sjóðurinn rekur eina skrifstofu í Reykjavík og er starfsemin með þeim hætti að bein umhverfisáhrif af rekstri sjóðsins eru óveruleg. Þrátt fyrir að reksturinn sem slíkur sé ekki líklegur til að hafa skaðleg áhrif á umhverfið telur LSR mikilvægt að gæta að þessum áhrifum. Þannig eru umhverfissjónarmið höfð að leiðarljósi t.d. við rekstur mótuneytis og flokkun sorps frá starfseminni. LSR nýtir prentský til að minnka pappírnotkun, sem hefur dregist saman undanfarin ár. Við innkaup aðfanga er litið til þess að kaupa umhverfisvottaðar vörur. LSR hefur unnið markvisst að því undanfarin ár að efla rafræna þjónustu við sjóðfélaga, m.a. eru allar umsóknir sjóðsins aðgengilegar á rafrænu formi. Einnig geta sjóðfélagar undirritað öll fylgigögn lána með rafrænum hætti, en framangreindar aðgerðir hafa jákvæð áhrif á umhverfið, þar sem þær draga úr pappírnotkun og spara sjóðfélögum sporin.

Á síðasta ári setti sjóðurinn sér samgöngustefnu og fjarvinnustefnu, sem báðar miða að því að minnka kolefnisspor starfsfólks LSR með aukinni nýtingu vistvænna ferðamáta og minni kolefnislosunar vegna ferða til og frá vinnustaðar. Sjóðurinn hefur einnig sett sér umhverfisáætlun þar sem tiltekin eru markmið sjóðsins í umhverfismálum.

Á árinu 2023 tók LSR sitt fyrsta skref til að halda utan um gögn tengd sjálfbærni í rekstri sjóðsins. Sjóðurinn er nú með yfirsýn yfir vatnsnotkun, rafmagnsnotkun, pappírnotkun og meðhöndlun úrgangs. Framundan er áframhaldandi vinna við innleiðingu sjálfbærnistefnu sjóðsins, sem felst m.a. í að setja sjóðnum mælanleg umhverfismarkmið og birta árangur sjóðsins í þeim efnunum.

Félagslegir þættir

Mannauðsstefnu sjóðsins er m.a. ætlað að vera hvatning jafnt fyrir starfsfólk og stjórnendur til þess að skapa faglegt, krefjandi, skemmtilegt og fjölskylduvænt vinnuumhverfi. LSR leitast við að laða að hæfasta starfsfólkið sem völ er á hverju sinni og gefa því tækifæri til að nýta kunnáttu sína og frumkvæði. Í mannaútsstefnunni er m.a. fjallað um ráðningar og starfslýsingar auk vinnutíma, aðbúnaðar og vinnuumhverfis. Þar er einnig fjallað um endurmenntun, fræðslu og þjálfun, sem allt eru mikilvægir þættir í að efla og hvetja starfsfólk, auk heilsueflingar og vinnuverndar. Fræðslustefna hefur verið innleidd hjá sjóðnum ásamt reglum um símenntun með það að markmiði að gera símenntun og starfsþróun hærra undir höfði, t.a.m. með því að meta fræðsluþörf alls starfsfólks árlega og fylgja því eftir með starfsþróunaráætlun. Miðað er við að starfsfólk fái endurmenntun eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti. Fræðsluáætlun er útbúin árlega sem tekur mið af fræðsluþörfunum og skyldubundinni fræðslu s.s. um aðgerðir gegn peningaþvætti, persónuvernd o.fl. auk kynninga á helstu stefnum og reglum sjóðsins.

Lögð er áhersla á að starfsfólki líði vel í starfi, bæði hvað varðar starfsumhverfi og starfsanda, auk þess að samhugur, samstarf og gagnkvæm virðing ríki milli starfsfólks. Framkvæmdir eru tvær starfsánægjukannanir árlega. Annars vegar stofnun ársins og hins vegar könnun Gallup um helgun starfsmanna (Q12). Niðurstöður beggja kannana hafa verið góðar undanfarin ár. Sjóðurinn hefur sett sér stefnu gegn einelti, áreitni og ofbeldi en slík hegðun, hvort sem er líkamleg, orðbundin eða táknað, verður undir engum kringumstæðum umborin. Lögð er áhersla á fyrirbyggjandi aðgerðir og er starfsfólk sem telur sig hafa vitneskju um ofangreinda þætti hvatt til að tilkynna það til viðeigandi aðila. Í stefnunni er tilgreint hvernig starfsfólk skuli bera sig að við slíka tilkynningu og hvaða viðbragðsáætlun fer í gang ef tilkynning berst.

Sjóðurinn vinnur samkvæmt eigin jafnlaunastefnu en sjóðurinn skuldbindur sig til að greiða sömu laun og kjör fyrir jafnverðmæt störf óháð kyni. Þau viðmið sem lögð eru til grundvallar launaákvörðunum skulu ekki fela í sér kynjamismun. Sjóðurinn framkvæmir launagreiningu a.m.k. einu sinni á ári þar sem á kerfisbundinn hátt eru borin saman jafn verðmæt störf með það að markmiði að kanna hvort til staðar sé munur á launum eftir kyni. Bregðast skal við óútskýrðum launamun ef hann kemur fram í launagreiningu með viðeigandi hætti. Sjóðurinn hefur hlotið jafnlaunavottun sem vottar að starfsemi sjóðsins og jafnlaunakerfi hans sé í samræmi við kröfur jafnlaunastaðalsins ÍST 85:2012. Við vottunarferlið var gerð sérstök launagreining til að kanna hvort óútskýrður munur sé á launum kynjanna og reyndist LSR vera vel innan skilgreindra vikmarka sem eru +/- 2,5%. Árangur af framkvæmdaáætlun jafnréttisáætlunar er metinn árlega.

Árlega er framkvæmt áhættumat vegna starfsfólks. Í matinu er teknir fyrir þættir sem lúta m.a. að starfsmannaveltu, staðgenglaáhættu og mistökum. Allir áhættuþættir eru innan áhættuvilja stjórnar.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Mannréttindi eru grundvallarréttindi og er áhersla lögð á það hjá LSR að allt starfsfólk sé metið að verðleikum og njóti jafnra tækifæra, en auk jafnlaunastefnu hefur sjóðurinn sett sér jafnréttisáætlun og starfar í samræmi við lög um jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Í jafnréttisáætluninni er kveðið á um að hvers kyns mismunur er óheimil. Í jafnréttisáætlun kemur fram að starfsfólki er ekki mismunað á grundvelli kyns, kynþáttar eða þjóðernis, kynhneigðar, kynvitundar, kyneinkenna, kyntjáningar, aldurs, trúar, skoðana eða annarra ómálefnaþátta. Jafnréttisáætluninni er ætlað að tryggja jafnrétti starfsfólks, m.a. með því að tryggja að starfsfólk njóti sömu kjara fyrir jafnverðmæt störf eins og fjallað var um hér að framan, stuðla að því að endurmenntun standi öllu starfsfólki til boða óháð kyni, tryggja að jafnvægis sé gætt milli starfs og einkalífs og gæta jafnræðis við ráðningar starfsfólks. Í jafnréttisáætluninni er tiltekið með nánari hætti hvaða aðgerðir eru framkvæmdar innan sjóðsins til að tryggja að markmið hennar nái fram að ganga.

Til að tryggja öruggt vinnuumhverfi hefur sjóðurinn framkvæmt áhættumat á aðbúnaði og hollustuháttum og sett sér stefnu um vinnuvernd. Stefnur sjóðsins eru kynntar starfsfólki með reglubundnum hætti, en haldnir eru mánaðarlegir starfsmannafundir að jafnaði til að starfsfólk sé upplýst með sem bestum hætti um málefni sjóðsins hverju sinni.

Stjórnarhættir

LSR hefur sett sér siða- og samskiptareglur sem m.a. varða það hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum. Markmið reglnanna er að stuðla að góðum starfsháttum og samskiptum, og koma í veg fyrir hvers kyns hagsmunaárekstra og óæskilega viðskiptahætti. Í reglunum kemur fram að stjórn og starfsfólk skulu vinna gegn mútum, kúgun, fjársvikum og annarri spillingu. Meginreglan er sú skv. reglunum að starfsfólk og stjórnarmenn skulu ekki þiggja gjafir eða boð af þjónustuaðilum eða viðskiptavinum lífeyrissjóðsins. Stjórnarmenn og framkvæmdastjóri LSR skulu ekki taka sæti í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins eða sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Það sama á við um starfsfólk sjóðsins nema samþykki framkvæmdastjóra liggja fyrir enda sé um sérstök tilvik að ræða. Í reglunum kemur jafnframt fram að starfsfólk sem verður vart við brot á reglunum getur tilkynnt það til framkvæmdastjóra sjóðsins, stjórnarformanns eða formanns endurskoðunarnefndar. Auk þess hefur LSR sett reglur um vernd upplýstrara en markmiðið með þeim reglum er að stuðla að því að upplýst verði um lögbrot og aðra ámælisverða háttsemi hjá LSR sé hún til staðar. Jafnframt er með reglunum tryggð vernd fyrir þann aðila sem upplýsir eða tilkynnir um slíka háttsemi.

LSR skal ekki hafa með höndum aðra starfsemi en þá sem nauðsynleg er til að taka við og ávaxta iðgjöld og greiða lífeyri. Stjórn LSR hefur sett sér starfsreglur sem hún starfar eftir og er þeim ætlað að styðja við góða stjórnarhætti í starfsemi sjóðsins. Stjórnarmenn skulu haga störfum sínum í einu og öllu með hagsmuni sjóðsins að leiðarljósi og er í starfsreglunum kveðið á um að stjórnarmenn meggi ekki gera ráðstafanir sem eru til þess að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins. Í reglunum er fjallað sérstaklega um hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra til að taka þátt í meðferð mála og skyldu til að tilkynna fyrirfram ef fyrir eru aðstæður í máli sem valdið gætu vanhæfi eða gætu gefið tilefni til efasemda um hæfi.

Sjóðurinn hefur einnig sett sér reglur sem gilda um viðskipti stjórnarmanna og starfsfólks með fjármálagerninga. Reglurnar kveða jafnframt á um að þeim starfsmönnum og stjórnarmönnum sem búa yfir eða hafa aðgang að innherjaupplýsingum sé óheimilt að nýta sér upplýsingarnar á nokkurn hátt eða láta þriðja aðila upplýsingarnar í té. Í reglunum er lögð sérstök skylda á framangreinda aðila að tilkynna um verðbrefaviðskipti sín og þar er einnig hnykk á hæfisreglum.

Auk framangreindra reglna hafa verið settar fleiri reglur sem eiga að sporna gegna spillingar- og mútumálum, sbr. reglur sjóðsins um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka auk þess sem innleiddir hafa verið ferlar og aðferðir í starfsemi sjóðsins til að meta hvort viðskiptamenn séu á listum yfir þvingunaraðgerðir.

LSR getur haft áhrif gegn spillingar- og mútumálum með fjárfestingum sínum. Sem fjárfestir gerir LSR kröfur til þess að félög sem sjóðurinn fjárfestir í starfi í samræmi við lög og reglur, viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og sýni af sér góða stjórnarhætti. LSR hefur sett sér eigendastefnu, þar sem tilgreint er með nánari hætti hvaða kröfur LSR gerir sem eigandi í þeim félögum og fjármálagerningum sem hann fjárfestir í.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

UFS-þættir í innri starfsemi sjóðsins

LSR er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun á eignum sjóðsins. LSR leitast einnig við að vera ábyrgur fjárfestir sem stuðlar að góðum starfsháttum á fjármálamarkaði og sýnir það í verki með því að huga að gæðum samfélagsins, stöðugleika og fjölbreytni við fjárfestingarákvarðanir sínar.

Að mati LSR hafa UFS-þættir áhrif á rekstur og samkeppnishæfni fyrirtækja. LSR leitast við að þau félög sem fjárfest er í séu sjálfbær í rekstri og stuðli að sjálfbærri nýtingu auðlinda sem samræmist langtímahagsmunum sjóðsins, sjóðfélaga og samfélagsins í heild. Hér á eftir er farið yfir helstu áhersluþætti sjóðsins þegar kemur að UFS-þáttum í fjárfestingarstarfsemi.

Árið 2023 tók Reglugerð Evrópuþingsins og -ráðsins (ESB) 2019/2088 („SFDR-reglugerðin“ eða „SFDR“) gildi. SFDR-reglugerðinni er ætlað að tryggja samræmdar upplýsingar um hvernig aðilar á fjármálamarkaði meta áhættu tengda sjálfbærni og hvernig taka eigi tillit til helstu neikvæðra áhrifa sjálfbærniþátta við fjárfestingarákvarðanir. LSR gaf út yfirlýsingu á árinu í samræmi við framangreinda löggjöf en lesa má nánar um SFDR-reglugerðina á vefsvæði sjóðsins.

Ein af þeim skyldum sem hvílir á LSR er að setja sér siðferðileg viðmið í fjárfestingum og hefur LSR sett sér sjálfbærnistefnu eins og að framan greinir. Í sjálfbærnistefnu er tekið fram hvernig líta skuli til UFS-þátta við mat, ákvörðun og eftirfylgni fjárfestinga LSR. Þannig er m.a. litið til langtímaáhættu sem getur falist í umhverfisáhættu, félagslegar áhættu og áhættu tengdri stjórnarháttum. Þá verður mat á loftslagsáhættu, sem sýnir hættu á fjárhagslegu tapi vegna áhrifa loftslagsbreytinga, hluti af eigin áhættumati stjórnar árið 2024.

Við nýfjárfestingu á sér ávallt stað áreiðanleikakönnunarferli út frá UFS-þáttum. Þannig er félögum og rekstrarfélögum sjóða sendur spurningalisti sem tengist umhverfislegum og félagslegum þáttum ásamt stjórnarháttum. Jafnframt er stuðst við UFS-skýrslur frá þriðja aðila og samfélagsskýrslur útfagnar af þeim félögum sem verið er að skoða. Saman mynda þessi gögn grunn að því UFS-áreiðanleikamati sem framkvæmt er í áreiðanleikakönnunarferlinu við nýfjárfestingar.

LSR hvetur einnig þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í til að sýna gagnsæi þegar kemur að UFS-málefnum og skýra frá því í ársskýrslu eða samfélagsskýrslu hvernig þau fylgi almennt viðurkenndum viðmiðum á þessu sviði, svo sem heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna, UFS-viðmiðum Kauphallarinnar eða leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja. Framangreint á jafnframt við um rekstrarfélög fyrir hönd þeirra sjóða sem þau starfrækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóði sem og útgefendur annarra fjármálagerninga.

Hvað varðar innlendar fjárfestingar í skráðum fjármálagerningum lætur LSR meta fjölmörg félög og útgefendur skuldabréfa í eignasafni sjóðsins sem skráð eru í Kauphöllinni á Íslandi með hliðsjón af áhættu tengdri sjálfbærni. Með reglulegri skýrslugjöf Reitunar er fylgst með árangri einstakra félaga í safninu, m.a. umhverfisbókhalda þeirra og til hvaða aðgerða félög hafa gripið til á sviði UFS-mála. LSR leggur áherslu á að vera virkur eigandi og mæta til hluthafafunda og taka þátt í afgreiðslu þeirra mála sem þar koma til afgreiðslu. Í samræmi við eigendastefnu LSR birtir sjóðurinn yfirlit um beitingu atkvæðisréttar á hluthafafundum skráðra hlutafélaga á vefsvæði sínu í kjölfar hvers fundar. Upplýsingar eru birtar um hvernig atkvæði hafa verið greidd um hvern einstakan dagskrárlíð þeirra hluthafafunda sem mætt er til.

Jafnframt á sér stað áreiðanleikakönnunarferli þegar um fjárfestingar í gegnum þriðja aðila er að ræða en LSR leggur áherslu á að innlendir og erlendir samstarfsaðilar hafi sett sér virka sjálfbærnistefnu og geti sýnt með greinargóðum hætti hvort og hvernig sé unnið eftir þeirri stefnu við mat og eftirfylgni fjárfestinga. Einnig er notast við erlendar gagnaveitur á borð við Morningstar til að fylgjast með UFS-mati í erlendu verðbréfasafni sjóðsins. LSR leggur einnig áherslu á að tekið sé tillit til framangreindra þátta og samfélagsáhættu í rekstri óskráðra fyrirtækja og sjóða.

LSR hefur um árabíl verið aðili að reglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (UN PRI) og þarf sjóðurinn að gera ítarlega grein fyrir fjárfestingarákvörðunum sínum og eftirfylgni þeirra á hverju ári og hvernig þær samræmast þeim meginreglum sem samtökin hafa sett fram. LSR er meðal stofnaðila að IcelandSIF, en tilgangur þeirra samtaka er að efla þekkingu fjárfesta á aðferðarfræði sjálfbærra og ábyrga fjárfestinga og auka umræðu um þær. LSR er einnig aðili að Festu – miðstöð um sjálfbærni. Festa starfar með það markmið að auka þekkingu á sjálfbærni fyrirtækja, stofnana og annarra auk þess að hvetja til samstarfs og aðgerða á því sviði.

LSR leitast við að fjárfestingar sjóðsins hafi jákvæð áhrif á umhverfismál og félagslega þætti og styðji á sama tíma við þau heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna sem sjóðurinn hefur valið sér. Mannréttindi er einn af þeim þáttum sem litið er til í fjárfestingum sjóðsins en sjóðurinn hefur m.a. ákveðið að styðja sérstaklega við heimsmarkmið um jafnrétti kynjanna og með því að líta til félagslegra þátta við fjárfestingar er skoðað hvernig fyrirtæki koma fram við starfsfólk sitt, birgja, viðskiptavini og samfélagið sem það starfar í. Hvað varðar markmiðin um sjálfbæra orku og nýsköpun og uppbyggingu vega fjárfestingar í félögum og sjóðum sem stuðla að orkuskiptum yfir í endurnýjanlega orkugjafa þungt sem og aukin fjárfesting í skuldabréfum sem gefin er út undir grænum eða félagslegum fjármögnunarramma.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

LSR er einn þrettán íslenskra lífeyrissjóða sem skrifuðu undir viljayfirlýsingu um að þeir hygðust fjárfesta samanlagt fyrir 4,5 ma. Bandaríkjadala í verkefnum sem tengjast hreinni orku og öðrum umhverfissvænum lausnum fram til ársins 2030. Skrifað var undir viljayfirlýsinguna gagnvart alþjóðlegu samtökunum Climate Investment Coalition (CIC) á loftslagsráðstefnu Sameinuðu þjóðanna í Glasgow í Skotlandi árið 2021. Með þessu staðfesti LSR vilja til að auka við grænar fjárfestingar sínar og styðja þannig við markmið um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda á heimsvísu. Með þátttöku sinni leggur LSR sitt á vogarskálarnar til að markmiðum Parísarsáttmálans verði náð. Meðal annars verður horft til verkefna sem nýta jarðvarma ásamt því að styðja við aukna notkun annarra sjálfbærra orkugjafa með það að markmiði að stuðla að aukinni notkun hreinnar orku í samgöngum og atvinnustarfsemi. LSR hefur sett sér markmið að fjárfesta fyrir um 100 milljarða kr. til ársins 2030 í verkefnum sem falla undir framangreinda viljayfirlýsingu.

Mikilvægur þáttur í að fylgja eftir sjálfbærnistefnu sjóðsins er að greina upplýsingar er varða UFS-þætti fyrir einstakar fjárfestingar og eignasafnið í heild sinni, skoða árangur og birta niðurstöður opinberlega. LSR hefur fjárfest í fjölmörgum sjóðum og öðrum fjármálagerningum með grænar eða samfélagslegar áherslur, bæði innlendum og erlendum. Í lok árs 2023 námu græn og félagsleg skuldabréf í eignasafni sjóðsins 28,9 milljörðum kr. Það eru skuldabréf sem gefin hafa verið út undir grænum fjármögnunarramma félaga og sveitarfélaga eða í þeim tilgangi að fjármagna félagsleg og græn verkefni. Sjóðurinn hefur einnig fjárfest í verðbréfa- og fjárfestingasjóðum sem miða að því að hafa jákvæð samfélagsleg áhrif (e. impact investment) eða sjóðum sem útiloka ákveðnar vörur og þjónustu í þeim tilgangi að stuðla að aukinni sjálfbærni. Á vefsvæði sjóðsins má sjá umfjöllun um UFS-einkunnir innlendra og erlendra eigna sjóðsins og SFDR einkunn erlendra sjóða, en fjárfestingar í sjóðum skal flokka í þrjá flokka eftir áherslum á sjálfbærni í samræmi við SFDR reglugerðina.

Framtíðarhorfur og atburðir eftir lok reikningsárs

Stærsta óvissuatriðið sem snýr að sjóðnum er fjármögnun á skuldbindingum hans til framtíðar. Útstreymi í formi lífeyrisgreiðslna er verulega umfram innborganir til sjóðsins. Á undanförunum árum hefur Ríkissjóður Íslands greitt aukalega inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Samkvæmt fjármálaáætlun sem Ríkissjóður Íslands hefur sett fram til næstu fimm ára mun hann halda áfram að greiða inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn. Ljóst er að án aukagreiðslna úr ríkissjóði munu eignir sjóðsins verða uppnar mörgum árum áður en skuldbindingar hafa verið greiddar að fullu.

Eignasafn LSR er vel dreift á eignaflokka, atvinnugreinar og landsvæði líkt og fjárfestingarstefna sjóðsins segir til um, sem minnkar sveiflur og dregur úr áhrifum óvæntra atburða á heildarstöðu sjóðsins.

Engir atburðir hafa átt sér stað eftir lok uppgjörstímabilsins sem þarfnast leiðréttingar eða skýringar í ársreikningnum.

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Yfirlýsing stjórnar og framkvæmdastjóra

Samkvæmt okkar bestu vitund er það álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga nr. 3/2006 og reglur nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Jafnframt er það álit stjórnar og framkvæmdarstjóra að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og framkvæmdarstjóra geymi glögggt yfirlit um þróun og árangur í rekstri sjóðsins, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem sjóðurinn býr við.

Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta ársreikninginn með rafrænni undirritun sinni.

Reykjavík 19. apríl 2024

Í stjórn LSR

Guðrún Ögmundsdóttir, formaður stjórnar

Magnús Þór Jónsson, varaformaður stjórnar

Árni Stefán Jónsson

Jökull Heiðdal Úlfsson

Ólafur Hvanndal Ólafsson

Ragnhildur Jónsdóttir

Sonja Ýr Þorbergsdóttir

Unnur Berglind Friðriksdóttir

Framkvæmdastjóri

Harpa Jónsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins („sjóðurinn“) fyrir árið 2023. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning 31. desember 2023, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af breytingu á hreinni eign sjóðsins á árinu 2023, efnahag hans 31. desember 2023 og breytingu á handbæru fé á árinu 2023, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álit okkar á ársreikningnum er í samræmi við innihald endurskoðunarskýrslu sem við höfum afhent endurskoðunarnefnd sjóðsins í samræmi við 11. gr. reglugerðar Evrópusambandsins nr. 537/2014.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla (ISA) en nánar er gerð grein fyrir ábyrgð okkar í kaflanum *Ábyrgð endurskoðanda*. Við uppfyllum ákvæði siðareglna endurskoðenda á Íslandi og teljumst því óháð sjóðnum. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Megináherslur við endurskoðunina

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði, sem að okkar faglega mati, hafa mesta þýðingu við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins árið 2023. Þessi atriði voru yfirfarin við endurskoðun á ársreikningnum og höfð til hliðsjónar við ákvörðun á viðeigandi álit á honum. Í áritun okkar látum við ekki í ljós sérstakt álit á hverju þeirra fyrir sig.

Eftirfarandi atriði teljum við vera lykilatriði í endurskoðun okkar:

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni

Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni	Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun
<p>Mat á þriðja þreps fjáreignum</p> <p>Sjá umfjöllun um mikilvægar reikningsskilaaðferðir í skýringu 2.8 bls. 20 og skýringu 16.2 á bls. 34.</p> <p>Við höfum skilgreint mat á öðru og þriðja þreps fjáreignum sem lykilatriði við endurskoðun okkar vegna ársins 2023.</p> <p>Með öðru og þriðja þreps fjáreignum er átt við eignir sem metnar eru til gangvirðis með verðmatsaðferð sem byggir á forsendum sem ekki teljast auðrekjanlegar.</p>	<p>Sem hluti af endurskoðun okkar fórum við yfir aðferðafræði sjóðsins við mat á öðrum og þriðja þreps fjáreignum og samkvæmni þess við lög og reglur.</p> <p>Við yfirfórum ferli sjóðsins við greiningu og mat á forsendum sem notaðar eru í verðmötum ásamt því að skoða verðmatslíkön sem stuðst er við.</p> <p>Við tókum úrtak fjáreigna til skoðunar, þar sem sérstök áhersla var lögð á stærstu og áhættumestu eignirnar.</p> <p>Við þessa skoðun var verðmatssérfræðingur notaður til aðstoðar.</p>

Áritun óháðs endurskoðanda

Skráning á lykilatriði í endurskoðuninni

Mat og nákvæmni á tryggingafræðilegri stöðu

Sjá umfjöllun um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu í skýringu 14 á bls. 32.

Við höfum skilgreint mat og framsetningu á tryggingafræðilegri stöðu sem lykilatriði við endurskoðun okkar á árinu 2023. Tryggingafræðileg staða er mynduð af útreiknaðri lífeyrisskuldbindingu og eignum til að mæta lífeyrisskuldbindingunni. Við útreikning á lífeyrisskuldbindingu sjóðsins þarf forsendur en þær forsendur eru að hluta til staðlaðar. Tryggingafræðileg staða er reiknuð út af tryggingastærðfræðingi sem ráðinn er af stjórn sjóðsins.

Heildareignir námu 244.209,1 m.kr. og heildarskuldbinding nam 1.186.554,8 m.kr. í lok ársins 2023. Eignir umfram skuldbindingar voru neikvæðar um 942.345,8 m.kr í lok ársins 2023 samanborið við neikvæða stöðu uppá 883.717,1 m.kr. í lok ársins 2022.

Hvernig var brugðist við lykilatriði í endurskoðun

Til að bregðast við þessu lykilatriði í endurskoðuninni framkvæmdum við eftirfarandi aðgerðir:

Mátum óháði og hæfni tryggingastærðfræðings sjóðsins sem ráðinn var af stjórn.

Við lögðum mat á forsendur við útreikninginn og framkvæmdum greiningaraðgerðir. Við máttum ferlið við gagnaöflun tryggingastærðfræðingsins gagnvart sjóðnum ásamt því að meta ferlið og aðferðafræðina við útreikning tryggingafræðilegrar stöðu sjóðsins.

Við völdum úrtak sjóðfélaga og röktum þau stök í skuldbindinguna til að staðfesta tilvist.

Framkvæmdum greiningaraðgerðir og samanburðargreiningu á forsendum og á skuldbindingunni.

Fórum yfir endurmat eigna með verðmatssérfræðingi.

Aðrar upplýsingar

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir öllum upplýsingum sem sjóðurinn birtir, jafnt með ársreikningi sem öðrum upplýsingum. Álit okkar nær ekki til annarra upplýsinga sem sjóðurinn gefur út en tilgreint er hér að ofan. Aðrar upplýsingar eru t.a.m. ófjárhagslegar upplýsingar, fjárfestingastefna, stjórnarháttaryfirlýsing og skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra (ekki umfram það sem álit okkar segir til um hér að neðan). Staðfestum við því ekki þær upplýsingar sem þar er að finna. Hvað ábyrgð okkar varðar felst hún í yfirllestri á efni og innihaldi og athugun á því hvort um verulegt ósamræmi sé að ræða milli þeirra og ársreikningsins.

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar sem að lágmarki ber að veita samkvæmt lögum um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir innra eftirliti við gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins er stjórn og framkvæmdastjóri ábyrg fyrir mati á rekstrarhæfi sjóðsins. Ef vafi leikur á rekstrarhæfi skal gerð grein fyrir því í ársreikningnum með viðeigandi skýringum og greint frá því hvers vegna ákveðið var að beita forsendunni um rekstrarhæfi við gerð og framsetningu ársreikningsins, nema ákveðið hafi verið að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi, eða engir aðrir raunhæfir kostir fyrir hendi en að gera það.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ábyrgð endurskoðanda

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er nokkuð hátt stig vissu, en það tryggir ekki að endurskoðun sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið til vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins, stakar eða samanlagðar.

Sem hluti af endurskoðuninni sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, beitung við faglegu mati (e. professional judgment) og viðhöfum faglega tortryggni (e. professional skepticism). Eftirfarandi er einnig hluti af endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins:

- Greina og meta hættuna á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, skipuleggja og framkvæma endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflun endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals og misvísandi framsetningu ársreikningsins, að einhverju sé viljandi sleppt eða að innra eftirlit sé ekki virt.
- Afla skilnings á innra eftirliti, ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins, heldur í þeim tilgangi að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir.
- Meta hvort reikningsskilauðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- Meta hvort forsendan um rekstrarhæfi eigi við, hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið vafa um rekstrarhæfi. Ef við teljum að vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi ber okkur að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar. Atburðir eða aðstæður eftir dagsetningu áritunar geta þannig valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- Meta hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum og leggja mat á framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins með tilliti til glöggrar myndar, skýringum þar á meðal.

Okkur ber skylda til að upplýsa stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar auk verulegra atriða sem upp komu í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti, ef við á.

Við höfum afhent stjórn endurskoðunarskýrslu þar sem gerð er grein fyrir þessum atriðum og er hún í samræmi við áritun þessa.

Við höfum ekki veitt sjóðnum þjónustu sem telst óheimilt að veita samhliða endurskoðun í samræmi við lög um endurskoðendur. Við höfum einnig afhent endurskoðunarnefnd staðfestingu á að við uppfyllum ákvæði siðareglna er varðar óhæði. Við höfum jafnframt komið á framfæri upplýsingum um tengsl eða aðra þætti sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og hvaða varúðarráðstafanir við höfum stuðst við til að tryggja óhæði okkar, ef við á.

Af þeim atriðum sem við upplýstum framkvæmdastjóra og endurskoðunarnefnd um lögðum við mat á hvaða atriði höfðu mesta þýðingu í endurskoðuninni á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við gerum grein fyrir þessum atriðum í áritun okkar nema lög og reglur heimila ekki slíka upplýsingagjöf. Í undantekningartilfellum kunnum við að greina ekki frá slíkum atriðum ef við metum það svo að neikvæðar afleiðingar af slíkri upplýsingagjöf vegi þyngra en hagsmunir almennings af upplýsingunum.

Ársreikningur 2022 var endurskoðaður af öðru endurskoðunarfyrirtæki en hann var áritaður með fyrirvaralausri áritun þann 19. apríl 2023.

Við vorum kjörnir endurskoðendur í fyrsta skipti á árinu 2023. Endurskoðun ársins 2023 er því fyrsta reikningsárið okkar sem endurskoðendur.

Fyrir hönd Grant Thornton endurskoðunar ehf.

Reykjavík, 19. apríl 2024

Davíð Arnar Einarsson
löggiltur endurskoðandi

Sturla J. Jónsson
löggiltur endurskoðandi

Ársreikningur B-deildar Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins fyrir árið 2023 er rafrænt undirritaður af endurskoðanda.

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	Skýr.	2023	2022
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		215,7	260,7
Iðgjöld launagreiðenda		848,6	972,2
		<u>1.064,2</u>	<u>1.233,0</u>
Lífeyrishækkunar		30.573,4	27.513,9
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði		140,2	135,6
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	3	8.746,0	8.949,0
		<u>40.523,8</u>	<u>37.831,5</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	71.775,7	66.330,5
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.2	17,6	14,9
		<u>71.793,2</u>	<u>66.345,4</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1	13.135,1	(27.710,3)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.2	8.948,1	5.118,3
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		797,3	482,3
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		3,1	1,5
Fjárfestingargjöld	6	(29,1)	(36,5)
		<u>22.854,5</u>	<u>(22.144,6)</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7	582,3	550,8
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		(8.997,3)	(51.209,3)
Hrein eign frá fyrra ári		246.172,2	297.381,5
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs		237.174,9	246.172,2

Efnahagsreikningur

	Skýr.	2023	2022
Eignir			
Fjárfestingar	10,16		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	8	130.154,9	136.226,3
Skuldabréf	9	93.603,1	96.907,9
		<u>223.758,0</u>	<u>233.134,1</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	11	359,1	242,6
Aðrar kröfur		93,6	87,8
		<u>452,7</u>	<u>330,4</u>
Ýmsar eignir			
Handbært fé		15.418,3	14.881,7
		<u>15.418,3</u>	<u>14.881,7</u>
Eignir samtals		<u>239.629,0</u>	<u>248.346,3</u>
Skuldir			
Áfallin lífeyrisskuldbinding	12	261,4	250,1
Aðrar skuldir	13	2.192,7	1.924,0
Skuldir samtals		<u>2.454,1</u>	<u>2.174,1</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs		<u>237.174,9</u>	<u>246.172,2</u>
Eignir utan efnahagsreiknings			
Krafa á launagreiðendur samkvæmt 33. gr. laga nr. 1/1997	15.1	647.342,3	606.061,2
Skuldbindingar utan efnahags	15.2		
Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna	17		
Kennitölur	18		

Sjóðstreymi

	2023	2022
Inngreiðslur		
Iðgjöld	40.407,4	37.857,4
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	792,9	332,5
Aðrar inngreiðslur	8,3	9,2
	<u>41.208,7</u>	<u>38.199,1</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	71.550,9	66.181,1
Rekstrarkostnaður	541,9	552,6
Aðrar útgreiðslur	32,6	18,6
	<u>72.125,4</u>	<u>66.752,3</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>(30.916,7)</u>	<u>(28.553,3)</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	913,8	2.273,0
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(12.130,4)	(16.241,1)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	30.396,8	26.000,2
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	11.740,0	18.530,7
Keypt skuldabréf	(73,9)	(1.448,3)
Seld skuldabréf	599,5	1.895,7
	<u>31.445,9</u>	<u>31.010,1</u>
Breyting á handbæru fé	529,1	2.456,8
Gengismunur af handbæru fé	7,4	151,4
Handbært fé í upphafi árs	14.881,7	12.273,5
Handbært fé í lok árs	<u><u>15.418,3</u></u>	<u><u>14.881,7</u></u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu

	Skýr.	2023		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		237.174,9	0,0	237.174,9
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		2.199,4	0,0	2.199,4
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	4.834,7	4.834,7
Eignir samtals		<u>239.374,4</u>	<u>4.834,7</u>	<u>244.209,1</u>
Skuldbindingar				
Eftirlaun		960.294,1	12.676,9	972.970,9
Örorkulífeyrir		4.899,9	310,3	5.210,2
Makalífeyrir		192.549,5	935,1	193.484,6
Barnalífeyrir		48,5	0,0	48,5
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		8.683,4	6.157,1	14.840,6
Skuldbindingar samtals		<u>1.166.475,5</u>	<u>20.079,3</u>	<u>1.186.554,8</u>
Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>(927.101,1)</u>	<u>(15.244,6)</u>	<u>(942.345,8)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-79,5%	-75,9%	-79,4%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-77,9%	-74,8%	-77,9%
		2022		
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		246.172,2	0,0	246.172,2
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		(685,3)	0,0	(685,3)
Núvirði framtíðariðgjalda		0,0	5.827,7	5.827,7
Eignir samtals		<u>245.486,9</u>	<u>5.827,7</u>	<u>251.314,5</u>
Skuldbindingar				
Eftirlaun		917.106,1	15.309,4	932.415,5
Örorkulífeyrir		5.213,2	372,2	5.585,4
Makalífeyrir		181.307,9	1.116,1	182.424,0
Barnalífeyrir		45,4	0,0	45,4
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		8.277,5	6.283,7	14.561,3
Skuldbindingar samtals		<u>1.111.950,2</u>	<u>23.081,4</u>	<u>1.135.031,6</u>
Eignir umfram skuldbindingar	14	<u>(866.463,4)</u>	<u>(17.253,7)</u>	<u>(883.717,1)</u>
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-77,9%	-74,8%	-77,9%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-73,2%	-73,3%	-73,2%

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

LSR er starfræktur í þremur deildum og er hver deild með aðskilinn fjárhag. Deildir sjóðsins eru: A-deild, B-deild og Séreign LSR. Deildaskipt yfirlit LSR er að finna í viðauka I.

B-deild LSR starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og laga nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í milljónum íslenskra króna sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu.

Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau.

Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning lífeyrissjóðsins:

- i) Þrepaskipting gangvirðis, sjá skýringu 16.2.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 14.

2.4 Iðgjöld og réttindi

Iðgjald til sjóðsins er 12% af dagvinnulaunum, vaktaálagi, persónuuppbót og orlofsuppbót. Réttindi sjóðfélaga miðast við þann tíma sem greitt hefur verið í sjóðinn ásamt starfshlutfalli. Almennur réttur til töku eftirlauna er við 65 ára aldur. Virkum sjóðfélaga er þó heimilt að hefja töku eftirlauna fyrr ef samanlagður sjóðfélagaaldur hans og lífaldur er 95 ár eða meira (95 ára regla) en þó aldrei fyrr en hann er orðinn 60 ára.

Lífeyrir reiknast sem hlutfall af launum við starfslok eða í ákveðnum tilvikum af launum vegna 10 ára í hærra launuðu starfi. Eftir það taka lífeyrisgreiðslur mið af dagvinnulaunum eftirmanns í starfi eða breytingum sem verða að meðaltali á föstum launum opinberra starfsmanna fyrir dagvinnu samkvæmt svokallaðri meðaltalsreglu.

Skýringar

2.5 Iðgjald til starfsendurhæfingar

Hlutverk VIRK Starfsendurhæfingarsjóðs er að efla starfsgetu einstaklinga með heilsubrest sem stefna að aukinni þátttöku á vinnumarkaði.

B-deild annast innheimtu á iðgjaldi frá launagreiðendum sem er skilað mánaðarlega til VIRK í samræmi við 5. gr. laga nr. 60/2012 um Atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða.

Þá greiðir B-deild jafnframt sérstakt iðgjald til VIRK sem dregið er af iðgjaldatekjum sjóðsins, í samræmi við 6. gr. framangreindra laga, en það nemur sömu upphæð og innheimt er af launagreiðendum. Fjárhæðin er færð til gjalda undir lífeyri, sjá nánar í skýringu 4.2.

B-deild fær greidda þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK. Þóknunin kemur til lækkunar á ýmsum öðrum skrifstofu- og stjórnunarkostnaði, sjá skýringu 7.

Greiðslur til VIRK skiptast þannig:

	2023	2022
Innheimt iðgjald af launagreiðendum	10,8	12,3
Kostnaður B-deildar vegna starfsendurhæfingar	10,8	12,3
Þóknun vegna innheimtu og umsýslu fyrir VIRK	(0,3)	(0,3)
Samtals greitt til VIRK vegna starfsendurhæfingar	21,4	24,3

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 6 um fjárfestingargjöld.

Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði.

Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5.1 má sjá breytingar á gangvirði 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en þeirra sem greint er frá í skýringu 6 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökugjöld af sjóðfélagalánum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna þeirrar tapsáhættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

c) Fjárfestingargjöld

Hér eru færð fjárfestingargjöld og þóknunir til fjármálafyrirtækja, verðbréfa- og fjárfestingarsjóða vegna umsýslu og stjórnunar á fjárfestingum sjóðsins. Í skýringu 6 er greint frá áætluðum og reiknuðum fjárfestingargjöldum vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfa- og fjárfestingarsjóðum.

2.7 Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður er færður til gjalda þegar hann fellur til. Sjá nánar í skýringu 7.

Skýringar

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að haldið verði til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu 16. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um þrepaskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt sjóðfélagalán. Skuldabréf og sjóðfélagalán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 9 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og sjóðfélagalána

Við mat á sjóðfélagalánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og sjóðfélagalána í árslok.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu. Afskriftin er dregin frá viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð á viðkomandi lið í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.

2.10 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á kostnaðarverði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnistæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11 Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir í erlendra mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert miðgengi Seðlabanka Íslands í árslok.

Skýringar

3. Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga

Greiðslur ríkissjóðs inn á lífeyrisskuldbindingar og uppgjör launagreiðenda á skuldbindingum greinist þannig:

	2023	2022
Beinar greiðslur ríkissjóðs vegna lífeyrisskuldbindinga	8.000,0	8.000,0
Aðrar innborganir ríkissjóðs í formi viðbótariðgjalda	461,6	500,0
Uppgjör launagreiðenda á lífeyrisskuldbindingum	284,3	449,0
	<u>8.746,0</u>	<u>8.949,0</u>

Lífeyrir

4.

4.1 Greiddur lífeyrir skiptist þannig:

	2023	2022
Eftirlaun	61.565,9	56.766,9
Örorkulífeyrir	1.128,2	1.131,6
Makalífeyrir	9.077,3	8.425,6
Barnalífeyrir	4,2	6,3
	<u>71.775,7</u>	<u>66.330,5</u>

4.2 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris:

	2023	2022
Kostnaður vegna starfsendurhæfingar	10,8	12,3
Kostnaður vegna örorkumats og tekjueftirlits	6,8	2,6
	<u>17,6</u>	<u>14,9</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2023	Hreinar tekjur samtals 2022
Brim hf.	4.935,7	183,3	(501,2)	(317,9)	996,6
Arion banki hf.	3.628,1	219,1	32,6	251,7	(704,6)
Eyrir Invest hf.	3.422,2	0,0	(994,2)	(994,2)	(6.450,4)
Marel hf.	3.036,4	16,2	(79,7)	(63,6)	(2.602,2)
Íslandsbanki hf.	2.928,5	171,5	(242,5)	(71,0)	(58,0)
Aðrar eignir	15.794,0	243,5	(59,1)	184,3	(1.622,9)
	<u>33.744,8</u>	<u>833,6</u>	<u>(1.844,2)</u>	<u>(1.010,6)</u>	<u>(10.441,5)</u>

Skýringar

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2023	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2023	Hreinar tekjur samtals 2022
Vanguard ESG Developed World	13.604,3	(643,2)	2.846,2	2.203,0	(1.488,2)
MFS Meridian Funds Global Equity Fund	10.143,1	(535,0)	1.639,0	1.104,0	(1.530,9)
Storebrand Global Indeks E4	9.768,5	(286,3)	1.806,2	1.519,9	(864,6)
State Street World Screened Index Equity Fund	9.474,2	(389,7)	2.070,0	1.680,3	(1.390,2)
Wellington Global Quality Growth	7.847,9	(274,9)	1.554,0	1.279,1	(1.681,7)
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio .	7.645,0	(277,1)	1.181,9	904,8	(1.176,0)
JP Morgan Emerging Markets Equity	6.258,0	(201,9)	313,4	111,5	(972,7)
T. Rowe Price US Small Cap Fund	4.809,9	(180,0)	1.015,9	835,9	(778,7)
GuardCap Global Equity Fund	4.116,1	(148,6)	650,8	502,2	(459,8)
Janus Henderson Global Sustainable Equity Fund	4.057,5	(150,1)	725,1	575,0	38,5
Jupiter European Growth	3.491,0	(53,6)	592,2	538,6	(980,4)
Montanaro European Smaller Companies Fund	2.867,9	(17,9)	167,7	149,8	(1.257,8)
Storebrand Global Solutions D4	2.808,4	(100,8)	456,6	355,8	(354,4)
Hermes Global Emerging Markets Fund	2.363,3	(98,1)	76,0	(22,1)	(473,7)
T. Rowe Price US Large Growth	2.307,0	(73,6)	1.216,6	1.143,0	(1.269,0)
Aðrar eignir	4.848,0	(175,7)	1.440,8	1.265,1	(2.629,1)
	<u>96.410,1</u>	<u>(3.606,6)</u>	<u>17.752,4</u>	<u>14.145,8</u>	<u>(17.268,8)</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum				<u>13.135,1</u>	<u>(27.710,3)</u>

Skýringar

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Skuldabréf haldið til gjalddaga				
Ríkistryggð skuldabréf	3.339,3	0,0	3.339,3	3.660,8
Skuldabréf sveitarfélaga	348,5	0,0	348,5	435,7
Skuldabréf lánastofnana	(500,0)	0,0	(500,0)	8,1
Skuldabréf fyrirtækja	935,9	0,0	935,9	484,7
Sjóðfélagalán og önnur veðlán	2.201,6	(21,0)	2.180,6	2.462,3
	6.325,3	(21,0)	6.304,3	7.051,6
	Gangvirðis- breyting	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2023	Samtals 2022
Skuldabréf færð á gangvirði				
Ríkistryggð skuldabréf	1.949,9	0,0	1.949,9	(2.239,8)
Skuldabréf sveitarfélaga	41,0	0,0	41,0	(223,1)
Skuldabréf lánastofnana	350,5	0,0	350,5	246,9
Skuldabréf fyrirtækja	302,3	0,0	302,3	282,7
	2.643,8	0,0	2.643,8	(1.933,3)
Samtals tekjur af skuldabréfum	8.969,1	(21,0)	8.948,1	5.118,3

Í árslok 2023 átti sjóðurinn engin skuldabréf í erlendum gjaldmiðlum.

Breyting á niðurfærslu sjóðfélagalána greinist þannig:

	2023	2022
Niðurfærsla 1.1	11,9	254,4
Endanlega afskrifað á árinu	0,0	(53,7)
Breyting á niðurfærslu vegna nýrrar aðferðarfræði	0,0	(190,2)
Önnur breyting á niðurfærslu	21,0	1,4
Niðurfærsla 31.12	33,0	11,9

Skýringar

6. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2023					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	1,1	1,1	121,6	0,90%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	6,7	6,7	548,5	1,22%
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	0,0	35,4	35,4	3.085,1	1,15%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	490,0	490,0	94.830,8	0,52%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu ..	4,2	31,2	35,4	1.871,6	1,89%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	12,4	0,0	12,4	-	-
Vörslubóknanir	11,9	0,0	11,9	-	-
Önnur fjárfestingargjöld	0,6	0,0	0,6	-	-
	29,1	564,4	593,5	100.457,6	0,59%

	Bein fjárfestingar- gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfestingar- gjöld	Fjárfestingar- gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjárfestingar- gjalda alls af meðaleign
Árið 2022					
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0,0	2,3	2,3	318,7	0,73%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0,0	8,9	8,9	3.985,1	0,22%
Vegna innlendra fagfjárfestingsjóða	0,0	25,9	25,9	3.279,4	0,79%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	0,0	558,8	558,8	105.088,5	0,53%
Vegna erlendra sjóða um sameiginlega fjárfestingu ..	4,6	30,8	35,3	2.395,0	1,48%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	17,0	0,0	17,0	-	-
Vörslubóknanir	14,6	0,0	14,6	-	-
Önnur fjárfestingargjöld (tekjur)	0,3	0,0	0,3	-	-
	36,5	626,7	663,2	115.066,6	0,58%

7. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

	2023	2022
Laun og launatengd gjöld	1.052,6	970,4
Upplýsingatækni og rekstur tölvukerfa	306,2	231,9
Aðkeypt þjónusta og varsla verðbréfa	148,4	159,4
Eftirlitsgjald til FME, gjald til Umboðsmanns skuldara, árgjald til Landsamtaka lífeyrissjóða og félagsgjöld	95,2	84,3
Lífeyrisskuldbindingar og breyting á áfallinni orlofsskuldbindingu	75,2	50,3
Húsnæðiskostnaður	59,3	46,4
Ýmis annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	56,7	62,4
	1.793,7	1.605,1
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greiddur af öðrum	(1.211,4)	(1.054,4)
Samtals skrifstofu- og stjórnunarkostnaður B-deildar LSR	582,3	550,8

Sérstakar innri reglur gilda um skiptingu sameiginlegs kostnaðar milli A-deildar, B-deildar og Séreignar LSR.

LSR heldur utan um réttindi og annast lífeyrisgreiðslur fyrir hönd ríkissjóðs til fyrrum alþingismanna, ráðherra og fyrrum sjóðfélaga í Eftirlaunasjóði starfsmanna Útvegsbanka Íslands. Ríkissjóður Íslands tekur þátt í sameiginlegum kostnaði LSR í samræmi við sérstakar reglur sem aðilar hafa undirritað sín á milli.

Skipting skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar niður á deildir LSR og Ríkissjóð Íslands:

	2023	2022
B-deild LSR	582,3	550,8
A-deild LSR	1.162,9	1.011,8
Séreign LSR	19,7	16,3
Ríkissjóður Íslands	28,8	26,3
	1.793,7	1.605,1

Skýringar

Heildarlaun stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast þannig:

	2023	2022
Árni Stefán Jónsson (formaður 2023, varaformaður frá 01.10.2022)	5,1	2,8
Guðrún Ögmundsdóttir (varaformaður 2023, formaður 2022)	3,9	4,9
Áslaug María Friðriksdóttir (stjórnarmaður til 01.11.2023)	2,1	2,5
Georg Brynjarsson (stjórnarmaður frá 01.05.2023)	1,7	0,0
Jökull Heiðdal Úlfsson (stjórnarmaður frá 01.04.2022)	2,6	1,9
Magnús Þór Jónsson (stjórnarmaður frá 01.09.2022)	2,6	0,8
Ragnar Þór Pétursson (varaformaður til 01.09.2022)	0,0	2,5
Unnur Pétursdóttir (stjórnarmaður til 01.05.2023)	0,8	2,5
Viðar Helgason (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,6	3,4
Þórveig Þormóðsdóttir (stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd)	3,6	3,4
Greiðslur til varamanna í stjórn	0,4	0,2
Anna Birgitta Geirfinnsdóttir (formaður endurskoðunarnefndar frá 01.07.2022)	2,2	1,0
Gylfi Magnússon (formaður endurskoðunarnefndar til 30.06.2022)	0,0	1,1
Framkvæmdastjóri	33,2	32,3
Sviðsstjóri eignastýringar	28,1	28,3
	89,9	87,6

Auk launagreiðslna hér að ofan fékk framkvæmdastjóri LSR greiðslur sem stjórnarmaður hjá Landssamtökum Lífeyrissjóða og námu þær 1,4 m.kr. á árinu 2023. Þá fékk sviðsstjóri eignastýringar greiðslur að fjárhæð 1,6 m.kr. vegna setu í fjárfestingarráðum á árinu 2023.

Skipting launa stjórnar, endurskoðunarnefndar og stjórnenda niður á deildir ásamt þóknun til innri og ytri endurskoðenda vegna ársins 2023:

	B-deild	A-deild	Samtals
Stjórn	8,2	16,2	24,4
Endurskoðunarnefnd	1,4	2,8	4,2
Framkvæmdastjóri	11,2	22,0	33,2
Sviðsstjóri eignastýringar	9,5	18,6	28,1
	30,3	59,6	89,9

Skýringar

Póknun til ytri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2023	2022
Fjárhagsendurskoðun vegna ársreiknings	1,8	3,8
Önnur þjónusta	0,4	0
	<u>2,2</u>	<u>3,8</u>

Póknun LSR til ytri endurskoðanda sjóðsins nam 6,5 m.kr. á árinu 2023, þar af var hlutur B-deildar 2,2 m.kr. og hlutur A-deildar 4,3 m.kr.

Póknun til innri endurskoðanda sundurliðast þannig:	2023	2022
Innri endurskoðun	3,7	2,3
Önnur þjónusta	0,6	2,5
	<u>4,3</u>	<u>4,7</u>

Póknun LSR til innri endurskoðanda sjóðsins nam 12,7 m.kr. á árinu 2023, þar af var hlutur B-deildar 4,3 m.kr. og hlutur A-deildar 8,4 m.kr.

Póknun til tryggingastærðfræðings sundurliðast þannig:	2023	2022
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu og tengd verkefni	5,3	5,3
Önnur þjónusta tryggingastærðfræðings	1,2	0,0
	<u>6,5</u>	<u>5,3</u>

8. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Innlend verðbréf:

Skráð félög:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Brim hf.	3,0%	4.935,7	2.047,5	6.117,3
Arion banki hf.	1,6%	3.628,1	2.090,9	4.102,6
Marel hf.	0,8%	3.036,4	(1.459,3)	3.567,4
Íslandsbanki hf.	1,3%	2.928,5	3.187,1	3.341,0
Hagar hf.	2,2%	1.974,7	(253,7)	2.123,0
Festi hf.	2,1%	1.329,3	(196,0)	1.455,8
Reginn hf.	2,2%	948,5	615,6	994,3
Síminn hf.	2,6%	709,5	939,2	1.350,2
Stefnir - Innlend Hlutabréf hs.	2,1%	530,9	500,0	566,2
Önnur félög	< 2%	7.359,4	3.319,4	8.007,5
		<u>27.380,9</u>		<u>31.625,3</u>

Skýringar

Óskráð félög og sjóðir:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Eyrir Invest hf.	7,3%	3.422,2	594,0	4.416,4
Norðurturninn hf. B-hlutir	11,7%	986,0	304,3	892,1
FÍ Eignarhaldsfélag slhf.	8,0%	424,8	373,4	404,5
SÍA III slhf.	4,3%	425,9	92,9	570,8
Freyja framtakssjóður slhf.	5,0%	248,0	275,7	235,3
Norðurturninn hf. A-hlutir	4,1%	292,4	0,0	265,7
Edda framtakssjóður slhf.	6,0%	233,8	102,8	211,5
Akur fjárfestingar slhf.	4,8%	80,9	210,3	190,2
Internet á Íslandi hf.	2,0%	76,2	11,4	76,2
SÍA II slhf.	7,3%	85,4	(262,6)	45,2
Veðskuldabréfasjóður ÍV	3,7%	57,0	36,0	51,1
Auður 1 fagfjárfestasjóður slf.	7,7%	1,0	(107,8)	31,1
Veðskuld II slhf.	8,0%	0,3	0,4	0,3
SÍA II GP hf.	6,4%	0,2	0,3	0,2
Virðing, veðskuldabréfasjóður	10,0%	0,2	(616,5)	0,1
SÍA III GP hf.	4,2%	0,1	0,17	0,1
		<u>6.334,6</u>		<u>7.391,0</u>

Kostnaðarverð í töflu hér að ofan er skilgreint sem kaupverð að frádregnu söluverði í viðkomandi félagi eða sjóði. Þannig er ekki tekið tillit til arðgreiðslna. Kostnaðarverð er ekki sett fram þar sem eðli og uppbygging fjárfestingarinnar leiðir ekki fram kostnaðarverð sem hægt er að byggja á. Sjóðurinn á ekki eignaraðild að félagi þar sem um er að ræða ótakmarkaða ábyrgð né þar sem um er að ræða dóttur- eða hlutdeildarfélag.

Skuldabréfasjóðir:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Fagfjárfestasjóðurinn Iceland Fixed Income Fund	3,1%	<u>29,3</u>	51,7	<u>213,9</u>
		<u>29,3</u>		<u>213,9</u>
Innlend verðbréf samtals		<u>33.744,8</u>		<u>39.230,1</u>

Skýringar

Erlend verðbréf:

Sérgreind hlutabréfasöfn:	Eignarhlutur*	2023	Kostnaðarverð	2022
Morgan Stanley AEA Global Concentrated Portfolio		7.645,0	2.141,2	6.740,2
		<u>7.645,0</u>		<u>6.740,2</u>

* Eignarhlutur á ekki við þegar fjárfest er í sérgreindum söfnum.

Hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
Vanguard ESG Developed World	2,2%	13.604,3	12.903,9	7.630,3
MFS FCP Global Equity	2,4%	10.143,1	(12.921,2)	13.129,9
Storebrand Global Indeks E4	0,3%	9.768,5	6.446,3	6.883,3
State Street World Screened Index Equity Fund	1,5%	9.474,2	4.168,6	10.861,8
Wellington Global Quality Growth	1,0%	7.847,9	3.044,4	7.558,1
Janus Henderson Global Sustainable Equity Fund	2,6%	4.057,5	3.447,3	2.875,3
Jupiter European Growth	2,9%	3.491,0	1.352,2	3.705,9
Montanaro European Smaller Companies Fund	5,4%	2.867,9	2.017,1	2.718,1
Katla Fund Global Equity	4,1%	1.709,1	596,1	1.374,7
Önnur hlutdeildarskírteini í skráðum hlutabréfasjóðum	< 2%	24.077,8	(3.985,3)	31.497,9
		<u>87.041,2</u>		<u>88.235,3</u>

Hlutdeildarskírteini í skráðum sjóðum:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
LGT Crown Europe Middle Market III	0,3%	159,3	5,1	163,3
		<u>159,3</u>		<u>163,3</u>

Hlutdeildarskírteini í óskráðum sjóðum:	Eignarhlutur	2023	Kostnaðarverð	2022
KKR Americas Fund XII	0,3%	587,3	157,0	630,5
Oberon Credit Investment Fund III	0,5%	440,5	(52,5)	434,2
Partners Group Direct Equity 2016	0,7%	303,9	142,1	327,9
Partners Group Secondary 2015	1,9%	232,8	(155,4)	463,4
Oberon Credit Investment Fund II	0,0%	0,0	(173,7)	1,4
		<u>1.564,5</u>		<u>1.857,4</u>
Erlend verðbréf samtals		<u>96.410,1</u>		<u>96.996,1</u>
Eignarhlutur í félögum og sjóðum samtals		<u>130.154,9</u>		<u>136.226,3</u>

9. Skuldabréf

Skuldabréf metin á gangvirði:	2023	2022
Íbúðabréf	14.408,8	14.070,3
Ríkistryggð skuldabréf	8.069,9	8.611,8
Skuldabréf sveitarfélaga	2.341,3	2.396,5
Skuldabréf lánastofnana	4.903,6	7.341,0
Skuldabréf fyrirtækja	8.291,0	8.313,9
Önnur skuldabréf	288,9	317,9
	<u>38.303,5</u>	<u>41.051,4</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga:	2023	2022
Íbúðabréf	18.251,7	18.258,7
Ríkistryggð skuldabréf	9.108,6	9.346,7
Skuldabréf sveitarfélaga	2.627,7	3.077,8
Skuldabréf lánastofnana	546,5	0,0
Skuldabréf fyrirtækja	2.856,2	2.848,6
Sjóðfélagalán	20.665,6	20.994,0
Önnur skuldabréf	1.276,3	1.342,6
Niðurfærsla sjóðfélagalána	(33,0)	(11,9)
	<u>55.299,6</u>	<u>55.856,5</u>
Skuldabréf samtals	<u>93.603,1</u>	<u>96.907,9</u>

Skýringar

10. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:	2023	2022
ISK	126.401,4	133.815,9
USD	87.205,6	87.807,3
EUR	9.204,5	9.188,8
DKK	946,5	2.322,1
	<u>223.758,0</u>	<u>233.134,1</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:		
Eignir í íslenskum krónum	56,5%	57,4%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	43,5%	42,6%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>

11. Kröfur

Kröfur á launagreiðendur:	2023	2022
Kröfur vegna lífeyrishækkana og skuldbindinga	325,8	208,5
Kröfur vegna iðgjalda	33,3	34,1
	<u>359,1</u>	<u>242,6</u>

12. Áfallin lífeyrisskuldbinding gagnvart B-deild LSR

Áfallin lífeyrisskuldbinding er til komin vegna starfsmanna LSR sem greitt hafa iðgjöld til B-deildar LSR. Launagreiðendur sem greiða iðgjöld til B-deildar LSR fyrir sína starfsmenn greiða hluta af lífeyrisgreiðslum eftir að taka lífeyris hefst. Sú skuldbinding sem myndast vegna þessara greiðslna er reiknuð miðað við tryggingafræðilegar forsendur.

Áfallin lífeyrisskuldbinding við B-deild LSR vegna starfsmanna LSR var 489,9 m.kr. í árslok 2023. Fjárhæðin skiptist á milli A- og B-deildar LSR í samræmi við kostnaðarhlutdeild sjóðanna. Hlutur B-deildar í skuldbindingunni nam 261,4 m.kr. í árslok 2023 og hlutur A-deildar 228,5 m.kr.

Hlutdeild í lífeyrisskuldbindingu vegna starfsmanna LSR skiptist eftirfarandi:	2023	2022
Fyrirverandi framkvæmdastjóri og aðrir stjórnendur	169,5	159,4
Aðrir starfsmenn	91,9	90,7
	<u>261,4</u>	<u>250,1</u>

13. Aðrar skuldir

	2023	2022
Staðgreiðsla skatta af lífeyrisgreiðslum	2.134,6	1.892,3
Aðrar skuldir	58,0	31,7
	<u>2.192,7</u>	<u>1.924,0</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er reiknuð í samræmi við ákvæði 39. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Útreikningurinn er gerður af tryggingastærðfræðingi sem hefur til þess tilskilda staðfestingu frá FME og starfar sjálfstætt utan sjóðsins. Helstu forsendur útreikninga miðast við ákvæði IV. kafla reglugerðar nr. 391/1998 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Þar kemur m.a. fram að meta skuli dánar- og lífslíkur miðað við nýjustu dánar- og eftirlifendatölur útgefnar af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga. Í reglugerðinni kemur einnig fram að við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda skuli nota 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Staða sjóðsins er reiknuð miðað við spá um hækkandi lífaldur í framtíðinni. Undanfarna áratugi hefur meðalævi Íslendinga lengst þó nokkuð og gera forsendur um lífslíkur í framtíðinni ráð fyrir að sú þróun muni halda áfram. Spáin sem liggur til grundvallar er stöðluð spá Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga og er grunnur hennar reiknaður út frá sértækum líkum fyrir sjóðfélaga B- og A-deildar LSR sem byggðar eru á reynslu sjóðfélaga árin 2018 til 2022. Í síðustu úttekt voru lífslíkur miðaðar við reynslu árunna 2014 til 2018. Áhrifin af uppfærðum lífslíkum eru þau að tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar um 4,5 ma.kr. eða 0,4% af heildarskuldbindingu sjóðsins. Forsendur varðandi örorkutíðni til framtíðar eru óbreyttar milli ára en þær eru sértækar fyrir sjóðfélaga LSR og byggir útreikningur á þeim á reynslu árunna 2010 – 2014.

Áhrif uppfærðra lífslíkna á tryggingafræðilega stöðu 2023	Áfallin staða	Framtíðar- staða	Heildarstaða
Áhrif uppfærðra lífslíkna á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins	4.488,7	30,8	4.519,5
Hlutfallslega áhrif uppfærðra lífslíkna á tryggingafræðilega stöðu	0,4%	0,2%	0,4%

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu

Eignir	2023	2022
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	244.209,1	251.314,5
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	251.314,5	296.359,3
Breyting á endurmetinni eign á árinu	(7.105,5)	(45.044,8)
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	1.186.554,8	1.135.031,6
Skuldbindingar í ársbyrjun	1.135.031,6	1.107.425,7
Breyting á skuldbindingu á árinu	51.523,2	27.605,9
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	(58.628,7)	(72.650,7)

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum

	2023	2022
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	1.111.950,2	1.082.093,7
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna launahækkana og vaxta	130.187,1	96.475,8
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	1.064,2	1.233,0
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(71.775,7)	(66.330,5)
Hækkun (lækkun) vegna breytinga á tryggingafræðilegum forsendum (uppfærðar tölur fyrir lífslíkur) ..	(4.488,7)	0,0
Breyting á núvirði rekstrarkostnaðar í áfallinni stöðu	(256,7)	(529,9)
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(205,0)	(991,8)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	1.166.475,5	1.111.950,2

Skýringar

15. Skuldbindingar utan efnahags

15.1 Ábyrgð launagreiðenda og ríkissjóðs á lífeyrisskuldbindingum

Utan efnahagsreiknings er getið um skuldbindingar launagreiðenda vegna lífeyrishækkana samkvæmt 1. mgr. 33. gr. laga um LSR nr. 1/1997. Eftirstæðar skuldbindingar umfram eignir sjóðsins og kröfu á ríkissjóð og aðra launagreiðendur vegna lífeyrishækkana eru á ábyrgð ríkissjóðs samkvæmt 32. gr. sömu laga.

	2023	2022	Breyting milli ára
Hrein eign til greiðslu lífeyris	237.174,9	246.172,2	-3,7%
Endurmat á verðbréfaeign	2.199,4	(685,3)	-
Krafa á ríkissjóð og aðra launagreiðendur vegna lífeyrishækkana	647.342,3	606.061,2	6,8%
Áfallin skuldbinding skv. tryggingafræðilegri úttekt	(1.166.475,5)	(1.111.950,2)	4,9%
Krafa á ríkissjóð vegna bakábyrgðar	(279.758,8)	(260.402,2)	7,4%

Launagreiðendur endurgreiða sjóðnum mánaðarlega þann hluta lífeyris sem er umfram fyrstu greiðslu lífeyris fyrir sína fyrrverandi starfsmenn sem komnir eru á lífeyri. Sá hluti skuldbindinga sem launagreiðendur eiga að standa undir er metinn 647,3 ma.kr. í árslok 2023 eða um 55,5% af áfallinni skuldbindingu sjóðsins.

Eignir sjóðsins ásamt kröfu á launagreiðendur standa samtals undir 76,0% af áfallinni skuldbindingu. Fyrir þeim 279,8 ma.kr. sem upp á vantar til að fjármagna skuldbindingar sjóðsins að fullu á hann kröfu á ríkissjóð vegna bakábyrgðar. Ríkissjóður hefur sett fram fjármálaáætlun til næstu 5 ára þar sem meðal annars kemur fram áætlun um áframhaldandi greiðslur inn á bakábyrgð hans gagnvart sjóðnum.

15.2 Aðrar skuldbindingar

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í sjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga í árslok er eftirfarandi:

	2023	2022
Innlendir sjóðir	202,1	206,3
Erlendir sjóðir	203,2	210,6
	405,4	417,0

Skýringar

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2023	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	130.154,9	0,0	0,0	130.154,9	130.154,9
Skuldabréf	38.303,5	20.632,6	34.667,0	93.603,1	94.990,0
	168.458,4	20.632,6	34.667,0	223.758,0	225.144,9

Fjárfestingar í árslok 2022	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	136.226,3	0,0	0,0	136.226,3	136.226,3
Skuldabréf	41.051,4	20.982,1	34.874,4	96.907,9	98.611,4
	177.277,7	20.982,1	34.874,4	233.134,1	234.837,7

16.2 Þrepaskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar, sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú þrep sem endurspegla mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Þrepin eru eftirfarandi:

Þrep 1: Gangvirðismatið byggir á viðskiptaverði fjármálagerninga sem átt er regluleg viðskipti með og skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði eða markaðstorgi fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007.

Þrep 2: Gangvirðismatið byggir á viðskiptum á markaði með sambærilegar eignir. Eignir sem eru skráðar á skipulegan verðbréfamarkað eða markaðstorg fjármálagerninga skv. lögum nr. 108/2007 en hafa ekki virka verðmyndun. Viðskiptaverð eða kaup- eða sölutilboð sl. 12 mánaða er notað til ákvörðunar gangvirðis hlutabréfa og ávöxtunarkrafa skuldabréfa með sömu tímalengd, sem virk viðskipti eru með, er notuð sem viðmið við gangvirðismat á skuldabréfum.

Þrep 3: Gangvirðismatið byggir á öðrum upplýsingum en markaðsupplýsingum. Við mat á óskráðum eignum er m.a. stuðst við verðmat sem byggir á nýlegu viðskiptaverði, innra virði, kennitölusamanburði eða sjóðstreymi. Fjárfestingar í sérhæfðum sjóðum flokkast undir þennan lið og eru þeir metnir á innra virði í samræmi við árshlutauppgjör og endurskoðuð ársuppgjör sjóðanna.

	Þrep 1	Þrep 2	Þrep 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2023	152.429,3	7.728,6	8.300,5	168.458,4
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2022	145.750,7	21.873,5	9.653,4	177.277,7

Breytingar sem falla undir þrep 3 á árinu 2023 eru eftirfarandi:

Staða í ársbyrjun	9.653,4
Keypt á árinu	8,4
Selt á árinu / afborganir	(903,3)
Flutt af þrepi 2	29,3
Vextir og matsbreyting	(487,4)
Staða í árslok	8.300,5

17. Áhættuþættir í starfsemi, áhættustýring og áhættustefna

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins samkvæmt lögum er að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykki og innleiðing áhættustefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn framkvæmdastjóra og forstöðumanni áhættustýringar sjóðsins umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Áhættustefna LSR og áhættustýring byggir á reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Jafnframt byggir áhættustefnan og áhættustýringin á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða sem og reglugerð nr. 916/2009 um fjárfestingarstefnu og úttekt á ávöxtun lífeyrissjóða og vörsluaðila séreignarsparnaðar ásamt lögum nr. 1/1997 um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.

Áhættustefna sjóðsins er eitt af lykilverkfærum stjórnar við það að uppfylla skyldur sínar sem yfirstjórn sjóðsins. Í henni kemur fram áhættuvilji og áhættuþol sjóðsins og hvernig skuli greina, meta, vakta og stýra áhættu. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu og stuðlar að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Áhættueftirliti LSR er skipt upp í áhættuflokka og þá helstu má sjá hér að neðan ásamt tilvísun í viðeigandi skýringarlið:

17.1 Lífeyrstryggingaráhætta.

17.2 Eigna- og skuldbindingajöfnuður.

17.3 Markaðsáhætta.

17.4 Vaxtaáhætta

17.5 Mótaðilaáhætta.

17.6 Útlánaáhætta.

17.7 Lausafjáraáhætta.

17.8 Samþjöppunaráhætta.

17.9 Stjórnarhættir.

17.10 Rekstraráhætta og upplýsingatækni.

17.11 Loftslagsáhætta

17.1 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyristryggingaráhætta er hættu á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu.

17.2 Eigna- og skuldbindingajöfnuður, B-deild

Hætta á að eignir mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Þar sem B-deild er bara að hluta fjármögnuð þá nýtist tryggingafræðileg úttekt ekki til að fylgjast með þessari áhættu. Þess í stað er árlega gerð sjóðsstreymisgreining á B-deild. Niðurstaða greiningarinnar er kynnt fyrir fjármálaráðuneytinu svo að Ríkissjóður Íslands geti sem bakábyrgðaraðili gert sér grein fyrir hvernig framtíðargreiðsluflæði ríkissjóðs gæti þróast.

Skýringar

17.3 Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafar beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. LSR metur að undir þetta falli m.a. gjaldmiðlaáhætta, hlutabréfaáhætta og verðbólguáhætta.

Til að fylgjast með áhættu vegna skuldbindinga utan efnahags eru tvisvar á ári teknar saman upplýsingar um ófjárfestar skuldbindingar í sjóðum. Sjá nánari umfjöllun í skýringu 15.

Verðtryggðar og óverðtryggðar eignir í íslenskum krónum:	2023	2022	Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
Verðtryggð skuldabréf	90.064,8	89.384,6	37,7%	36,0%
Óverðtryggð skuldabréf	3.538,2	7.523,3	1,5%	3,0%
Fjárfestingar og handbært fé alls	239.176,3	248.015,8	100,0%	100,0%
Gengisbundnar eignir:			Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
Gengisbundnar eignir	99.049,9	101.075,8	41,4%	40,8%
Fjárfestingar og handbært fé alls	239.176,3	248.015,8	100,0%	100,0%
Skipting gengisbundinna eigna eftir gjaldmiðlum:			Hlutfall	Hlutfall
	2023	2022	2023	2022
USD	59.875,2	58.374,0	60,4%	60,0%
EUR	12.248,9	10.817,0	12,4%	12,0%
JPY	3.968,6	2.688,9	4,0%	2,7%
GBP	4.079,4	4.659,8	4,1%	4,8%
CHF	2.556,6	3.193,4	2,6%	3,2%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	16.321,2	15.242,4	16,5%	17,4%
	99.049,9	94.975,4	100,0%	100,0%
Opinbert miðgengi Seðlabanka Íslands:			Meðalgengi	Meðalgengi
	Árslokagengi	Árslokagengi	2023	2022
	2023	2022		
USD	136,20	142,04	137,98	135,46
EUR	150,50	151,50	149,14	142,33
JPY	0,96	1,08	0,98	1,03
GBP	173,18	170,81	171,46	166,90
CHF	162,53	153,85	153,49	141,83

Skýringar

Meðallíftími skuldabréfa:

Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðallíftíma skuldabréfs. Vaxtaáhætta eykst eftir því sem meðallíftími eigna er lengri.

Samkvæmt fjárfestingarstefnu skal meðallíftími safnsins ekki vera skemmri en 6 ár.

	2023	2022
Meðallíftími skuldabréfaeignar (án sjóðfélagalána)	7,2	7,3
Meðallíftími skuldabréfaeignar (með sjóðfélagalánunum)	9,1	9,1

Niðurbrot á hlutabréfaeign B-deildar má sjá í skýringum 7 og 17.7.

17.4 Vaxtaáhætta

Hætta á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Jafnframt getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri kaupávöxtunarkröfu nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði.

Vaxtanæmni sýnir áætlaða næmni sjóðsins fyrir hliðrun vaxtakúrfunnar upp um eitt prósentustig. Hliðrist vaxtakúrfan niður um eitt prósentustig er áætluð næmni svipuð en þá í gagnstæða átt.

	2023	2022
Vaxtanæmni safnsins (100p lækkun)	-1,8%	-1,9%

17.5 Mótaðilaáhætta

Hætta á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili geti ekki staðið við fjárhagslegar skuldbindingar sínar, annaðhvort vegna fjárhagsörðugleika eða gjaldþrots.

17.6 Útlánaáhætta, lögaðilar og sjóðfélagar

Hættan á tapi af lánum sökum þess að veð eða tryggingar eru ekki nægar. Ef veð eru ekki næg þá stendur eftir óvarin mótaðilaáhætta.

Vanskil sjóðfélagalána og annarra skuldabréfa greinast þannig:

	2023	2022	Hlutfall 2023	Hlutfall 2022
Sjóðfélagalán	16,4	15,2	0,08%	0,07%
Önnur skuldabréf	0,0	0,0	0,00%	0,00%
Vanskil samtals	16,4	15,2	0,02%	0,02%

Niðurfærsla vegna sjóðfélagalána:

Í árslok 2022	11,9	0,06%
Í árslok 2023	33,0	0,16%
Breyting á niðurfærslu	21,0	0,10%

Við mat á niðurfærslusjóði vegna sjóðfélagalána er lagt mat á undirliggjandi áhættu í lánasafninu og er m.a. horft til veðhlutfalls lána og vanskila. Tapsáhætta safnsins hækkar milli ára vegna sérstakrar niðurfærslu í tengslum við útlán með veði í fasteignum í Grindavík. Hlutfall niðurfærslusjóðs af stöðu lána í lok árs 2023 var 0,16% en var 0,06% árið áður.

17.7 Lausafjánhætta

Hætta á að lífeyrissjóður hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði.

Ástæður þess geta verið margvíslegar, t.d. lægri iðgjaldagreiðslur launagreiðenda, mikil hækkun í lífeyrisgreiðslum eða óvænt útstreymi fjár.

Í fjárfestingarstefnu er markmið um hlutfall lausafjár eftirfarandi: Miða skal við að vægi innlána sé 5% af heildareign en þó að hámarki 10%. Að jafnaði skal ekki binda innlán til lengri tíma.

Í áhættustefnu sjóðsins er áhættuþol lausafjár eftirfarandi: Áhættuþol tekur m.a. mið af mánaðarlegum lífeyrisgreiðslum mismunandi deilda sjóðsins ásamt öðrum skuldbindingum er tengjast fjárfestingum. Áhættuþolið markast af því að deildirnar eigi nægjanlegt hlutfall auðseljanlegra eigna á hverjum tíma til að standa undir áætluðu nettó útfærði. Skulu auðseljanlegar eignir vera hærri en áætlað nettó útfærði næstu 12 mánaða.

Á árinu 2023 voru lífeyrisgreiðslur sjóðsins hærri en tekjur af iðgjöldum. Lífeyrisbyrði sjóðsins er há og þarf sjóðurinn m.a. að selja eignir til standa undir greiðslu lífeyris. Á árinu 2023 greiddi ríkissjóður aukalega 8 ma.kr. inn á skuldbindingar sínar við sjóðinn.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum:

	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Lífeyrir	71.793,2	66.345,4
Iðgjöld	40.523,8	37.831,5
Lífeyrisbyrði	<u>177,2%</u>	<u>175,4%</u>

Hlutfall auðseljanlegra eigna:

Beitt er varfærnislegri aðferðarfræði við mat á auðseljanlegum eignum sjóðsins þar sem ekki er gert ráð fyrir að unnt sé að selja allar eignir sjóðsins í stökum innlendum verðbréfum í einu lagi. Til auðseljanlegra eigna teljast því óbundin innlán, hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða og annarra opinna sjóða, erlend skuldabréf og hlutabréf/hlutabréfasöfn og 10% stakra innlendra skráðra verðbréfa.

Hlutfall auðseljanlegra eigna í árslok 2023 var 48%.

17.8 Samþjöppunaráhætta

Hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar samþjöppunar eigna.

LSR metur að undir þetta falli m.a. hættan á of lítilli dreifingu mótaðila og landsáhættu. Í mótaðilaáhættu er Ríkissjóður Íslands undanskilinn, enda eru eignir á hans ábyrgð áhættuminnstu eignir sjóðsins. Hins vegar getur landsáhætta einnig átt við Ísland.

Til að fylgjast með samþjöppunaráhættu er reglulega skoðað hvernig eignir sjóðsins skiptast á mismunandi flokka verðbréfa sbr. 36 gr. laga nr. 129/1997 en jafnframt er skoðað hvernig eignir skiptast t.a.m. á landsvæði, atvinnugreinar, útgefendur verðbréfa og rekstrarfélög. Hér að neðan er samantekt á skiptingu eigna eftir flokkum verðbréfa úr fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024.

	Eign 31.12.2023	Stefna 2024	Vikmörk 2024
Skuldabréf - ríki og sveitarfélög	22,9%	25%	
Ríkisbréf	20,8%	20%	10% - 30%
Sveitarfélagabréf	2,1%	5%	0% - 10%
Fasteignaveðtryggð verðbréf	10,9%	13%	
Sjóðfélagalán	8,6%	8%	0% - 15%
Veðskuldabréf og -sjóðir	0,7%	1%	0% - 5%
Sértryggð bréf	1,6%	4%	0% - 10%
Erlend skuldabréf	0,7%	2%	
Erlend skuldabréf	0,7%	2%	0% - 10%
Skuldabréf - önnur	5,3%	10%	
Fyrirtækjabréf	4,7%	5%	0% - 10%
Lánastofnanabréf	0,6%	2%	0% - 5%
Skuldabréfasjóðir	0,0%	3%	0% - 5%
Laust fé	6,4%	5%	
Innlán	6,4%	5%	0% - 10%
Lausafjár sjóðir	0,0%	0%	0% - 5%
Innlend hlutabréf	14,1%	12%	
Innlend hlutabréf	13,6%	12%	0% - 25%
Innlendir framtakssjóðir	0,4%	0%	0% - 5%
Erlend hlutabréf	39,6%	33%	
Erlend hlutabréf	39,0%	33%	10% - 50%
Erlendir framtakssjóðir	0,6%	0%	0% - 5%

17.9 Stjórnarhættir

Stjórnarhættir snúa að samskiptum, hlutverkum og ábyrgð stjórnar, stjórnenda og starfsmanna sín á milli og gagnvart öðrum hagsmunaaðilum og hvernig þessir aðilar vinna sameiginlega að því að ná fram markmiðum lífeyrissjóðsins. Stjórnarhættir fela í sér fylgni við góðar venjur og viðmið sem varða markmið og stefnur lífeyrissjóðs, hvernig rekstur hans er skipulagður, skilgreiningu á hlutverkum og ábyrgð, virkni innra eftirlits og hvernig upplýsingaflæði er háttað innan sjóðsins.

LSR metur að undir þetta falli m.a. orðsporsáhætta, pólitísk áhætta, áhætta vegna laga og reglna og stefnumótunaráhætta.

17.10 Rekstraráhætta og upplýsingatækniahætta

Rekstraráhætta er skilgreind sem áhættan á fjárhagslegu tapi og/eða áhrif á orðspor sjóðsins vegna ófullnægjandi kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Huga þarf vel að verkferlum og innra eftirliti til að fylgja reglugerðum FME og reglum sjóðsins. Huga þarf reglulega að áhættu sem tengist upplýsingatækni og áhættu vegna ýmiss konar útvistunar. Skemmdir eða bilanir í búnaði geta haft áhrif á daglegan rekstur og þurfa þessi atriði hjá sjóðnum að standast alla þá staðla um upplýsingaöryggi sem fyrir liggja.

Til að takmarka rekstraráhættu hefur sjóðurinn innleitt skýrar innri reglur, starfslýsingar og verkferla.

17.11 Loftslagsáhætta

Loftslagsáhættu er skipt í tvo meginflokka:

- Raunlæg áhætta (e. physical risk)
- Umbreytingaráhætta (e. transition risk)

Raunlæg áhætta er áhætta sem stafar beint af loftslagsbreytingunum sjálfum. Umbreytingaráhætta er áhætta sem kemur til vegna aðgerða til að stemma stigu við þeim. Slíkar aðgerðir geta t.d. leitt til minnkandi eftirspurnar eftir tilteknum vörum og þjónustu eða að ákveðnar eignir lækki í verði.

Sjóðurinn hefur sett sér sjálfbærnistefnu sem segir til um hvernig ábyrgum fjárfestingum skuli háttað hjá LSR, hver grunnviðmiðin séu og hvaða aðferðafræði sé stuðst við.

Kennitölur

18. Fimm ára yfirlit	2023	2022	2021	2020	2019
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegru úttekt					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	(79,4%)	(77,9%)	(73,2%)	(71,7%)	(73,9%)
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	(79,5%)	(77,9%)	(73,2%)	(72,1%)	(73,5%)
Ávöxtun á ársgrundvelli					
Nafnávöxtun.....	9,9%	(7,8%)	14,8%	16,1%	18,2%
Raunávöxtun.....	1,8%	(15,7%)	9,5%	12,2%	15,1%
Hrein raunávöxtun.....	1,5%	(15,9%)	9,3%	12,0%	14,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	3,7%	4,0%	9,1%	6,8%	5,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,2%	4,8%	7,7%	6,9%	5,9%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	54,6%	54,6%	56,2%	49,6%	49,4%
Skráð skuldabréf.....	29,2%	29,1%	27,6%	29,1%	27,9%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	3,5%	4,0%	5,7%	5,3%	5,1%
Óskráð skuldabréf.....	12,7%	12,4%	10,5%	16,0%	17,5%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	58,6%	59,2%	58,6%	60,6%	59,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	41,4%	40,8%	41,4%	39,4%	40,9%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	843	1.035	1.231	1.459	1.757
Fjöldi lífeyrisþega.....	18.556	18.197	17.945	17.572	17.000
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	34.728	35.352	35.913	36.441	37.064
Stöðugildi *.....	19,6	20,3	20,7	22,3	23,3
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	42.083	42.682	43.689	40.320	39.583
Lífeyrir.....	74.556	74.852	75.463	72.004	69.260
Hreinar fjárfestingartekjur.....	23.734	(24.984)	48.576	51.914	55.922
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	605	621	672	713	727
Breyting á hreinni eign.....	(9.344)	(57.776)	16.131	19.516	25.507
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Eftirlaun.....	85,8%	85,6%	85,2%	84,7%	84,3%
Örorkulífeyrir.....	1,6%	1,7%	1,9%	2,1%	2,3%
Makalífeyrir.....	12,6%	12,7%	12,8%	13,2%	13,3%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	177,2%	175,4%	172,7%	178,6%	175,0%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	1,4%	1,5%	1,5%	1,8%	1,8%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	9,5%	(8,1%)	13,8%	14,9%	16,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,24%	0,20%	0,19%	0,20%	0,22%

* Stöðugildi LSR á árinu 2023 voru 56,9 talsins, þar af var hlutdeild B-deildar 19,6 stöðugildi og A-deildar 37,3.

Viðauki I

Deildaskipt yfirlit LSR 2023

Sameiginlegt yfirlit samtryggingardeilda og séreignardeildar

Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins

Engjateigi 11

105 Reykjavík

711297-3919

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

	2023	2023	2023	2023	2022
Iðgjöld	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld sjóðfélaga	11.934,5	217,4	1.145,9	13.297,8	12.189,5
Iðgjöld launagreiðenda	34.370,5	848,6	697,6	35.916,6	32.693,7
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(120,7)	(1,8)	65,0	(57,5)	10,5
	<u>46.184,2</u>	<u>1.064,2</u>	<u>1.908,5</u>	<u>49.156,9</u>	<u>44.893,7</u>
Lífeyrishækkarir	0,0	30.573,4	0,0	30.573,4	27.513,9
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði	443,8	140,2	0,0	584,0	495,8
Innborganir og uppgjör vegna skuldbindinga	356,3	8.746,0	0,0	9.102,3	21.246,5
Séreignariðgjöld ráðstafað inn á fasteignalán	0,0	0,0	(509,9)	(509,9)	(463,0)
	<u>46.984,3</u>	<u>40.523,8</u>	<u>1.398,5</u>	<u>88.906,7</u>	<u>93.686,9</u>
Lífeyrir					
Heildarfjárhæð lífeyris	20.886,7	71.775,7	923,7	93.586,1	83.309,1
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	295,7	17,6	0,0	313,2	287,4
	<u>21.182,4</u>	<u>71.793,2</u>	<u>923,7</u>	<u>93.899,4</u>	<u>83.596,6</u>
Hreinar fjárfestingartekjur					
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	59.503,5	13.135,1	1.261,1	73.899,7	(90.184,7)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	34.075,4	8.948,1	50,8	43.074,3	25.954,7
Vaxtatekjur af bundnum bankainnistæðum	0,0	0,0	1.046,1	1.046,1	957,6
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé	619,9	797,3	46,1	1.463,3	1.543,2
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	2,3	3,1	0,0	5,4	4,3
Fjárfestingargjöld	(640,4)	(29,1)	(0,3)	(669,8)	(466,4)
	<u>93.560,8</u>	<u>22.854,5</u>	<u>2.403,8</u>	<u>118.819,1</u>	<u>(62.191,3)</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	1.162,9	582,3	19,7	1.764,9	1.578,8
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	118.199,9	(8.997,3)	2.858,9	112.061,5	(53.679,8)
Hrein eign frá fyrra ári	<u>1.021.913,3</u>	<u>246.172,2</u>	<u>25.047,6</u>	<u>1.293.133,1</u>	<u>1.346.812,9</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>1.140.113,2</u>	<u>237.174,9</u>	<u>27.906,5</u>	<u>1.405.194,6</u>	<u>1.293.133,1</u>

Efnahagsreikningur

	2023	2023	2023	2023	2022
	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	665.644,9	130.154,9	12.749,1	808.548,9	721.613,1
Skuldabréf	453.256,0	93.603,1	1.208,0	548.067,1	522.982,5
Bundnar bankainnstæður	0,0	0,0	12.584,8	12.584,8	11.701,8
	<u>1.118.900,9</u>	<u>223.758,0</u>	<u>26.541,9</u>	<u>1.369.200,8</u>	<u>1.256.297,4</u>
Kröfur					
Kröfur á launagreiðendur	4.073,3	359,1	0,0	4.432,5	3.469,5
Aðrar kröfur	270,1	93,6	34,4	398,1	370,3
	<u>4.343,4</u>	<u>452,7</u>	<u>34,4</u>	<u>4.830,6</u>	<u>3.839,8</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	431,0	0,0	0,0	431,0	409,4
Handbært fé	18.034,0	15.418,3	1.384,5	34.836,7	36.318,5
Eignir samtals	<u>1.141.709,3</u>	<u>239.629,0</u>	<u>27.960,8</u>	<u>1.409.299,0</u>	<u>1.296.865,1</u>
Skuldir					
Áfallin lífeyrisskuldbinding	228,5	261,4	0,0	489,9	456,4
Aðrar skuldir	1.367,6	2.192,7	54,2	3.614,5	3.275,6
Skuldir samtals	<u>1.596,1</u>	<u>2.454,1</u>	<u>54,2</u>	<u>4.104,4</u>	<u>3.732,0</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok	<u>1.140.113,2</u>	<u>237.174,9</u>	<u>27.906,5</u>	<u>1.405.194,6</u>	<u>1.293.133,1</u>
Eignir utan efnahagsreiknings					
Krafa á launagr. skv. 33. gr. laga nr. 1/1997		647.342,3		647.342,3	606.061,2

Sjóðstreymi

	2023	2023	2023	2023	2022
Inngreiðslur	A-deild	B-deild	Séreign	LSR	LSR
Iðgjöld	45.836,7	40.407,4	1.398,5	87.642,6	80.793,8
Greiðslur vegna lífeyrisaukasjóðs	0,0	0,0	0,0	0,0	726,7
Innborgun vegna ábyrgðarhóps	356,3	0,0	0,0	356,3	0,0
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	807,2	792,9	46,3	1.646,4	788,2
Aðrar inngreiðslur	47,3	8,3	0,0	55,7	61,5
	<u>47.047,5</u>	<u>41.208,7</u>	<u>1.444,9</u>	<u>89.701,0</u>	<u>82.370,2</u>
Útgreiðslur					
Lífeyrir	21.239,4	71.550,9	918,3	93.708,5	82.526,2
Rekstrarkostnaður	1.037,9	541,9	17,8	1.597,6	1.608,9
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	30,9	0,0	0,0	30,9	5,2
Aðrar útgreiðslur	68,6	32,6	3,8	105,0	83,4
	<u>22.376,7</u>	<u>72.125,4</u>	<u>939,8</u>	<u>95.442,0</u>	<u>84.223,8</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>24.670,7</u>	<u>(30.916,7)</u>	<u>505,0</u>	<u>(5.741,0)</u>	<u>(1.853,5)</u>
Fjárfestingarhreyfingar					
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í					
félagum og sjóðum	4.102,9	913,8	24,0	5.040,8	10.595,1
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(79.879,7)	(12.130,4)	(327,5)	(92.337,7)	(127.954,5)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	42.811,0	30.396,8	543,2	73.751,0	82.869,1
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	43.681,7	11.740,0	54,8	55.476,4	67.705,3
Keypt skuldabréf	(45.687,3)	(73,9)	(114,1)	(45.875,3)	(59.170,6)
Seld skuldabréf	7.617,3	599,5	0,0	8.216,8	16.830,8
Ný bundin innlán	0,0	0,0	164,8	164,8	(870,0)
	<u>(27.354,1)</u>	<u>31.445,9</u>	<u>345,1</u>	<u>4.436,9</u>	<u>(9.994,8)</u>
Hækkun/(lækkun) á handbæru fé	(2.683,4)	529,1	850,1	(1.304,1)	-339,1
Gengismunur af handbæru fé	(184,9)	7,4	(0,2)	(177,7)	820,7
Handbært fé í upphafi árs	<u>20.902,3</u>	<u>14.881,7</u>	<u>534,6</u>	<u>36.318,5</u>	<u>35.836,9</u>
Handbært fé í lok árs	<u>18.034,0</u>	<u>15.418,3</u>	<u>1.384,5</u>	<u>34.836,7</u>	<u>36.318,5</u>

Kennitölur LSR

Fimm ára yfirlit	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	9,2%	(4,6%)	15,5%	14,9%	16,6%
Raunávöxtun.....	1,1%	(12,7%)	10,2%	11,0%	13,6%
Hrein raunávöxtun.....	1,0%	(12,9%)	10,0%	10,9%	13,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,0%	4,3%	8,3%	6,4%	5,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,4%	4,9%	7,3%	6,5%	5,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	47,1%	46,4%	50,8%	46,5%	42,4%
Skráð skuldabréf.....	25,3%	25,7%	25,0%	26,7%	28,4%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	12,1%	11,0%	8,4%	6,8%	5,6%
Óskráð skuldabréf.....	14,6%	15,9%	15,0%	19,1%	22,6%
Bankainnistæður, bundnar.....	0,9%	0,9%	0,8%	0,8%	0,9%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	56,5%	59,0%	57,4%	59,1%	63,9%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	43,5%	41,0%	42,6%	40,9%	36,1%
Fjöldi					
Fjöldi virkra sjóðfélaga.....	31.388	30.680	30.158	29.586	28.992
Fjöldi lífeyrisþega.....	24.632	23.527	23.408	22.325	21.242
Fjöldi sjóðfélaga í árslok *.....	122.893	119.944	117.686	115.342	112.840
Stöðugildi **.....	56,9	55,7	52,3	54,0	53,0
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld.....	92.328	105.700	91.569	86.864	83.597
Lífeyrir.....	97.513	94.316	92.270	86.826	81.994
Hreinar fjárfestingartekjur.....	123.392	(70.166)	218.763	191.102	188.006
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	1.833	1.781	1.771	1.781	1.689
Breyting á hreinni eign.....	116.374	(60.563)	216.291	189.358	187.903
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	83,8%	83,4%	82,8%	82,2%	82,1%
Örorkulífeyrir.....	5,7%	5,7%	5,8%	5,9%	5,9%
Makalífeyrir.....	10,2%	10,5%	10,9%	11,3%	11,7%
Barnalífeyrir.....	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%
Aðrar útgreiðslur.....	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,0%
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	105,6%	89,2%	100,8%	100,0%	98,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af iðgjöldum.....	2,0%	1,7%	1,9%	2,1%	2,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,8%	(4,7%)	14,4%	13,9%	15,3%
Skrifst. og stjórnunarkostn. í % af meðalstöðu eigna.....	0,13%	0,12%	0,12%	0,13%	0,14%

* Fjöldi sjóðfélaga í árslok er samanlagður fjöldi sjóðfélaga í öllum deildum LSR. Það hefur þau áhrif að einhverjir sjóðfélagar eru taldir oftari en einu sinni.

** Stöðugildi LSR á árinu 2023 voru 56,9 talsins, þar af voru stöðugildi A-deildar 37,3 stöðugildi og B-deildar 19,6.

Undirritunarsíða

Árni Stefán Jónsson

Guðrún Ögmundsdóttir

Harpa Jónsdóttir

Jökull Heiðdal Úlfsson

Magnús Þór Jónsson

Ólafur Hvanndal Ólafsson

Ragnhildur Jónsdóttir

Sonja Ýr Þorbergsdóttir

Unnur Berglind Friðriksdóttir

Jón Sturla Jónsson

Undirritunarsíða

Davíð Arnar Einarsson